

2p.

Tarptautinis bendradarbiavimas

Lietuva aktyvi antiteroristinės koalicijos dalyvė

Lietuvos karininkas tęsia tarnybą ESBO misijoje

Akredituotas naujasis Lietuvos gynybos atašė Norvegijai

Lietuvos ir Danijos karių savanorių bendradarbiavimui – 10 metų

Rudenį Kosove bus dislokuota daugiau Lietuvos karių

Aptartos Baltijos šalių gynybos strategijos

NATO turės naują būstinę

14p.

Teisės aktai

1989 m. vaiko teisių konvencijos 2000 m. fakultatyvinis protokolas dėl vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose

16p.

Mūsų puslapis

Renginiai, skirti Lietuvos valstybės atkūrimo dienai – Vasario 16-ajai

Lietuvos kariuomenė persitvarkys kolektyvinei gynybai

Krašto apsaugos ministerija bendradarbiaus su jaunimo debatų klubu

Kariai pasirengę padėti gyventojams potvynio metu

Karo akademijoje 16 Lietuvos karininkų baigė Kapitonų kursą

Savanorių pajėgoms – 12 metų

Kariai ir vėl gelbsti žvejus

Gausėja karo medikų gretos

22p.

Karjera

Dviems departamentams vadovauja naujos direktorės

LIETUVA TURĖTŲ DIDŽIUOTIS SAVO KARIUOMENE

„Kiekvienas Lietuvos pilietis turėtų didžiuotis Lietuvos kariuomenė ir šalies krašto apsaugos pažanga“, – sausio 22 dieną žurnalistams sakė išrinktasis Prezidentas Rolandas Paksas po susitikimo su krašto apsaugos ministru Linu Linkevičiumi, Lietuvos kariuomenės vadu gen. mjr. Jonu Kronkaičiu ir kitais aukštais krašto apsaugos bei kariuomenės pareigūnais.

Išrinktojo Prezidento teigimu, susitikime kalbėta apie Lietuvos stojimą į NATO sutarties ratifikavimą, Lietuvos karių misijas, kariuomenės reformą.

Išrinktasis Prezidentas pažymėjo, kad su krašto apsaugos ministru jis dar turės „ilgų pokalbių“, nes pagal Konstituciją jis yra vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų vadas.

„Mūsų kariuomenė, mūsų krašto apsauga yra žengusi labai didelį žingsnį. Kiekvienas Lietuvoje reikėtų didžiuotis tuo, kas yra padaryta per šitą laiko tarpą“, – sakė R.Paksas.

Ministro L.Linkevičiaus teigimu, susitikimo tikslas buvo pateikti kuo „šviežesnę“ informaciją

Išrinktojo Prezidento Rolando Pakso ir krašto apsaugos ministro Lino Linkevičiaus susitikime dalyvavo viceministras Jonas Gečas, ministerijos valstybės sekretorius Valdemaras Sarapinas, kariuomenės vadas gen.mjr. Jonas Kronkaičis, Lauko (sausumos) pajėgų vadas brg.gen. Valdas Tutkus. ELTA nuotr.

apie Lietuvos ekspertų susitikimus Briuselyje su NATO pareigūnais.

Be to, susitikime bendrais bruožais aptarti NATO pasiūlymai Lietuvai, kaip pertvarkyti šalies karines pajėgas.

Remdamasi NATO karinių ekspertų patarimais, KAM vado-

vybė parengė kariuomenės reformų projektą, kurio pagrindiniai elementai – sausumos pajėgų reorganizavimas, geresnis turimų išteklių panaudojimas, krašto apsaugos savanorių ir aktyviojo rezervo skaičiaus mažinimas. (Parengta pagal BNS inf.)

IRAKO NUGINKLAVIMAS

Saugumo Taryba, 2003 m. sausio 27 d. Inspekcijų ataskaita

Jungtinių Tautų Monitoringo, patikros ir inspekcijų komisijos (UNMOVIC) vykdančiojo pirmininko dr. Hans Blix (Hanso Blikso) pranešimas

Pagrindinės Saugumo Tarybos rezoliucijos

Praeitų metų lapkričio mėnesį priimtoje Saugumo Tarybos rezoliucijoje dėl Irako prašoma Jungtinių Tautų Monitoringo, patikros ir inspekcijų komisijos (UNMOVIC) bei Tarptautinės atominės energetikos agentūros (TATENA) pranešti Tarybai naujausius duomenis po 60 dienų (t.y. šiandien), atnaujinius

inspekcijas. Atrodo, kad ši ataskaita yra Tarybos ir jos Narių pateikiamo iki šiol pasiektų inspekcijų rezultatų bei jų vaidmens, siekiant įtikinamo Irako nuginklavimo, įvertinimo sudedamoji dalis.

Kadangi šis Tarybos susirinkimas yra viešas, būtų tinkama trumpai pateikti šiek tiek papildomos informacijos, kad galėtume geriau suprasti mūsų situaciją šiandien.

Jums leidus, pateiksiu šią informaciją.

Pradėsiu primindamas, kad inspekcijos, kaip Irako nusigin-klavimo proceso sudedamoji dalis, prasidėjo 1991 metais, iš karto po Persijos įlankos karo pabaigos. Jos

Nukelta į 7 p.

Lietuva – aktyvi antiteroristinės koalicijos dalyvė

2003 02 02–10 krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius oficialaus vizito buvo išvykęs į Jungtines Amerikos Valstijas. Vizito metu krašto apsaugos ministras L. Linkevičius užtikrino, kad Lietuva yra aktyvi antiteroristinės koalicijos dalyvė.

Ministras kalbėjo apie Lietuvos karių dalyvavimą misijoje Afganistane bei galimą Lietuvos paramą operacijai Irake. Susitikimų su aukšto rango JAV pareigūnais ir įtakingais politikais metu krašto apsaugos ministras taip pat pateikė informaciją apie Lietuvos kariuomenėje vykstančias reformas, pasirengimą tapti patikima Aljanso karine partnere.

„Ketinu patikinti, kad mūsų šalis, tapusi visateise NATO nare, laikysis išpareigojimų, kurie buvo skelbiami pasirengimo narystei Aljanse metu“, – sakė ministras, prieš išvykdamas į JAV.

Lietuva parėmė JAV formuojamą tarptautinę koaliciją prieš dabartinį Irako režimą bei svarsto savo indėlį į ją.

Prezidentas Valdas Adamkus pareiškė, kad Lietuva remia visas įmanomas taikos su Iraku paieškas, tačiau, prasidėjus karinei operacijai, yra pasirengusi suteikti savo pagalbą.

Pasak Prezidento, šiandien kova su terorizmu iš tiesų nėra tik JAV ir jos sąjungininkų problema.

Tai uždavinys, su kuriuo susiduria visos šalys.

Išrinktasis Prezidentas Rolandas Paksas remia Lietuvos valdžios paskelbtą politiką Irako atžvilgiu. Tokią savo poziciją R. Paksas išdėstė vasario 4 dieną vykusiame susitikime su Didžiosios Britanijos ambasadoriumi Lietuvoje Jeremy Hill (Džeremiu Hilu).

„Išrinktasis Prezidentas patvirtino savo paramą žingsniams, kuriuos Lietuvos Vyriausybė, Lietuvos valdžia daro, tvirtindama, kad pagal išgales prisidės prie vienkovių arba kitokių veiksmų, kurie gali būti taikomi Irako atžvilgiu“, – pažymėjo A. Medalinskas.

„Po inauguracijos išrinktasis Prezidentas sukviets Valstybės gynimo tarybą ir priims sprendimą Valstybės gynimo tarybos lygiu dėl mūsų požiūrio į Iraką“, – sakė A. Medalinskas.

Sausio 22 dieną Užsienio reikalų ministerija (URM) pareiškė, jog Lietuva remia JAV formuojamą tarptautinę koaliciją prieš dabartinį Irako režimą.

Diktatoriaus Saddamo Husseino vadovaujamas Irakas pastarąjį dešimtmetį kėlė pasaulio susirūpinimą dėl, kaip įtariama, vykdomų masinio naikinimo ginklų programų.

Lietuvos nuomone, 12 metų trunkantis Irako nebendradarbiavimas ir informacijos apie jo

turimą masinio naikinimo ginklų trūkumas sudaro prielaidas manyti, kad Saddamo Husseino režimo keliama grėsmė tarptautinei bendrijai yra reali.

Gavusi oficialų JAV administracijos kreipimąsi dėl šalies indėlio į galimą karinę operaciją Irake, Lietuva pratęsė antiteroristinei operacijai Afganistane išduotą nuolatinį leidimą JAV ir kitų NATO sąjungininkų orlaiviams skristi per šalies oro erdvę ir leisti Lietuvos oro uostuose.

Lietuva taip pat dalyvauja antiteroristinėje operacijoje „Tvirta taika“ Afganistane. Nuo pernai lapkričio Bahramo mieste, esančiame už 50 kilometrų nuo Afganistano sostinės Kabulo yra dislokuota maždaug 40 Lietuvos specialiųjų pajėgų karių.

Vasario 3-4 dienomis krašto apsaugos ministras L. Linkevičius lankėsi Floridos valstijoje esančiame Tampos mieste, kur įsikūręs JAV karinių pajėgų Jungtinis štabas (CENTCOM), atsakingas už operacijų planavimą Vidurinės Azijos regione. Ministras susitiko su štabo karine vadovybe.

Jungtiniame štabe nuo praėjusių metų dirba Lietuvos ryšio karininkas plk. ltn. Juozas Kačergius, kuris koordinuoja veiklą, susijusią su Lietuvos karių dalyvavimu operacijoje Afganistane.

Tampoje pristatytas kitas Lietuvos karininkas – plk. ltn. Nerijus Rinkevičius, kuris čia pradėtų darbą, jeigu karinė operacija Vidurio Azijos regione ateityje išsiplės.

Ministras taip pat susitiko su Lietuvos garbės konsulu Algi-

mantu Karnavičiumi bei Floridos lietuviais.

Vasario 6 dieną Vašingtone L. Linkevičius JAV Kongreso kvietimu dalyvavo kasmetiniame politikos ir valdžios elito susitikime – Nacionaliniuose maldos pusryčiuose, į kuriuos atvyko ir tuo metu JAV viešėjęs Lietuvos Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas.

Šiame renginyje dalyvavo JAV Prezidentas George W. Bush (Džordžas Bušas).

Vasario 5-7 dienomis Vašingtone Ministras Pirmininkas A. Brazauskas ir jį lydintis ministras L. Linkevičius taip pat susitiko su JAV viceprezidentu Richard Cheney (Ričardu Čeiniu), valstybės sekretoriumi Colin Powell (Kolinu Paelu), senatoriais ir Kongreso nariais.

Iš JAV L. Linkevičius išvyko į Vokietiją, kur vasario 8 dieną Miunchne dalyvavo tarptautinėje konferencijoje saugumo klausimais. Į kiekvienais metais rengiamą Miuncheno konferenciją atvykstantys žymūs politikai, autoritetingi politologai, daugelio šalių ministrai diskutuoja apie problemas, kurios gali turėti įtakos tarptautinės padėties raidai.

Šių metų forumo darbotvarkėje – NATO ir Europos Sąjungos galimybės stiprinti saugumą, kova su terorizmu, padėtis Artimuosiuose Rytuose. Konferencijoje pranešimą skaitė NATO Generalinis sekretorius George Robertson (Džordžas Robertsonas). *(Parengta pagal Ritos Grumadaitės ir BNS inf.)*

Lietuvos karininkas tęsia tarnybą ESBO misijoje

Jau penktasis Lietuvos karininkas nuo vasario 5 dienos pradėjo tarnauti Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) misijoje Gruzijoje. Į šią ESBO Gruzijos ir Rusijos sienos monitoringo misiją paskirtas plk. ltn. Gediminas Dapkevičius.

ESBO misija Gruzijoje veikia nuo 1997 metų. Kai padidėjo įtampa Gruzijos ir Rusijos Federacijos pasienyje, 1999 m. pabaigoje organizacija nutarė suteikti savo misijai Gruzijos–Rusijos sienos stebėjimo mandatą. Misijos uždavinys – gauti nešališką ir tikslią informaciją apie padėtį pasienyje, padėti Gruzijai

ir Rusijai išvengti galimų sienos pažeidimų. Jos atstovai nuolatos stebi Gruzijos–Rusijos pasienį, ir apie nelegalų judėjimą raportuoja organizacijai.

Tai viena svarbiausių ir sudėtingiausių ESBO misijų. Lietuvos karininkai šioje misijoje dirba nuo sienos stebėjimo mandato įkūrimo pradžios. Tai – labai geras Lietuvos kariškių kompetencijos, profesionalumo, sugebėjimo dirbti sunkiomis klimatinėmis bei psichologinėmis sąlygomis įvertinimas. Šioje ESBO misijoje tarnavo Modestas Petrauskas, Raimondas Ivanauskas, Valdas Šiaučiulis, Girius Stalioraitis.

Kaip informavo KAM Tarptautinių ryšių departamento Planavimo ir analizės skyriaus viršininkė Miglė Budrytė, Lietuvos kariškių profesinę patirtį bei asmeninius sugebėjimus vertina misijos vadovai.

Lietuviais pasitikima tame regione, jie turi reikalingų kalbos

įgūdžių ir skiriami į aukštesnes bei atsakinges pareigas. Iki šiol būdavo prašoma pratęsti Lietuvos karių tarnybos laiką.

Plk. ltn. G. Dapkevičius, toliau atstovausiantis Lietuvai misijoje Gruzijoje, sakė, jog tikisi įgyti naujos, įdomios ir naudingos patirties. „Dalyvauti šioje misijoje man – didelė atsakomybė, nes Lietuva siekia aktyviai dalyvauti sureguliuojant padėtį tame regione, ir šis Lietuvos vaidmuo yra vertinamas NATO šalių ir partnerių“.

ESBO yra didžiausia Europos regioninė tarptautinė organizacija, vienijanti 55 valstybes ir nagrinėjanti bei sprendžianti visus jai priklausančių valstybių bendradarbiavimo klausimus. Lietuva ESBO nare tapo 1991 m. rugsėjo 10 dieną. *(Viešųjų ryšių departamento inf.)*

Lietuviai padeda Gruzijai kurti Nacionalinės integracijos programą, krizių valdymo sistemą, peržiūrėti karines struktūras

2003 01 29–30 Tbilisyje (Gruzijoje) vyko tarptautinis darbinis seminaras, kuriame apie kuriamą Gruzijos nacionalinę saugumo koncepciją diskutavo Gruzijos ir Baltijos šalių ekspertai – gynybos ministerijų ir ISAB (Tarptautinės saugumo patarėjų grupės) atstovai.

Šiame renginyje Lietuvai atstovavo ir konsultacijas teikė dimisijos flotilės admiralas Raimundas Baltuška, ilgametis Lietuvos karinių jūrų pajėgų vadas, bei Krašto apsaugos ministerijos Gynybos politikos ir planavimo departamento direktorius Vaidotas Urbelis.

R.Baltuška atstovauja Lietuvai ir Tarptautinėje saugumo patarėjų grupėje, kuri konsultuoja Gruziją integracijos į NATO bei demokratinės valstybės kūrimo klausimais.

Tarptautinį seminarą Gruzijoje organizavo Latvijos tarptautinių reikalų institutas bendradarbiaudamas su ISAB. Baltijos šalims pasidalijus paramos Gruzijai teikimo sritimis, Latvija be kitų klausimų kuruoja nacionalinės saugumo strategijos kūrimą. Lietuva prisidė šias bendradarbiavimo sritis – nacionalinės integracijos programos rengimą, krizių valdymo sistemos kūrimą, karinių struktūrų peržiūrą.

Lietuva su Gruzija gynybos srityje bendradarbiauja nuo 2000 metų. Tais metais Lietuvos iniciatyvą užmegzti kontaktus su Gruzija saugumo politikos srityje pasveikino NATO Generalinis sekretorius Lordas George Robertson (Džordžas Robertsonas).

Dvišalio karinio bendradarbiavimo sutartis pasirašyta 2001 m.

Lietuvos krašto apsaugos ministerija yra parengusi „Stabilumo kūrimo Kaukazo regione“ projektą, skirtą perduoti Baltijos šalių patirtį Gruzijai, Armėnijai ir Azerbaidžanui, kuriant trišales bei nacionalines gynybines sistemas.

Pagal ketinamą pasirašyti 2003 metų Lietuvos ir Gruzijos dvišalio karinio bendradarbiavimo planą Lietuvos krašto apsaugos ministerija konsultuos Gruzijos gynybos ministeriją integracijos į NATO klausimais.

Lietuva pasirengusi dalytis patirtimi įvairiais gynybos klausimais: darbo su NATO, dalyvavimo programos „Partnerystė taikos labui“ renginiuose, mokymo sistemos reorganizavimo pagal NATO standartus, kariuomenės plėtos, Rusijos kariuomenės išvedimo ir kt.

Nuo 2000 m. vasario mėnesio iki šiol Lietuvos karininkai dalyvauja stebėtojais ESBO (Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija) Gruzijos ir Rusijos sienos monitoringo misijoje Gruzijoje.

Lietuva tarpininkavo dėl galimybės Gruzijos atstovui studijuoti Baltijos gynybos koledže (BALTDEFCOL) Tartu bei finansuoja vieno šios šalies studento 2002–2003 m. studijas šiame koledže. Krašto apsaugos ministerija ketina apmokėti vieno Gruzijos studento mokymąsi BALTDEFCOL ir kitais metais.

Baltijos šalių bendradarbiavimo su Gruzija sritys

Lietuva:

Nacionalinės integracijos programos rengimas;
Krizių valdymo sistemos kūrimas;
Karinių struktūrų peržiūra;
Pasienio apsauga.

Latvija:

Išsigijimai;
Nacionalinės saugumo strategijos kūrimas;
Karinio mokymo ir rengimo sistemos reforma.

Estija:

Gynybos vadyba ir demokratinė kontrolė;
Rusijos kariuomenės išvedimas;
Teisinės bazės kūrimas;
Viešieji ryšiai.

(Viešųjų ryšių departamento inf.)

Akredituotas naujasis Lietuvos gynybos atašė Norvegijai

2003 01 21 Norvegijoje akredituotas naujasis Lietuvos gynybos atašė plk.ltn. Alvydas Šiuparis. Jis Lietuvai atstovaus ir kitose Skandinavijos šalyse – Danijoje bei Švedijoje.

Akreditacijos metu naujasis gynybos atašė plk.ltn. A.Šiuparis buvo pristatytas Norvegijos sausumos kariuomenės vadui gen. mjr. Roar Haugen (Roarui Haugenui) bei karininkams iš Savanorių, Karinių oro ir Karinių jūrų pajėgų. Susitikimo metu kalbėta apie dvišalį Norvegijos ir Lietuvos bendradarbiavimą karinėje srityje, karinio atašė darbo ypatumus Norvegijoje.

Plk.ltn. A. Šiuparis – trečiasis Lietuvos gynybos atašė Norvegijai.

Jis pakeitė nuo 1999 m. šias pareigas ėjusį plk.ltn. Evaldą Stakaitį.

Trisdešimt dviejų metų plk. ltn. A. Šiuparis iki naujojo paskyrimo ėjo Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų bataliono štabo viršininko-vado pavaduotojo pareigas. Jis mokėsi Danijoje ir Švedijoje, gerai kalba daniškai.

Kariniam bendradarbiavimui su Norvegija, kuri yra viena NATO narių, Lietuvos krašto apsaugos sistemoje skiriama daug dėmesio. Norvegija teikia didelę pagalbą Lietuvos kariuomenei, aktyviai dalyvauja visose Baltijos valstybių bendruose projektuose. Remiantis Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Norvegijos gynybos ministerijų susitarimais, 2000 m. Lietuvoje pradėtas įgyvendinti personalo politikos NORBALTPERS projektas. NORBALTPERS – trijų dalių projektas, apimantis šauktinių karių atstovavimo sistemą, rezervu karininkų nuotolinio mokymo programą ir Krašto apsaugos sistemos personalo karjeros vadybą. (Viešųjų ryšių departamento inf.)

Lietuvos ir Danijos karių savanorių bendradarbiavimui – 10 metų

1993 m. sausio 15 d. minint Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos (SKAT) įkūrimo 2-ąsias metines, Danijos Home Guard vadas gen. R.Gotlieb tuometiniam SKAT štabo viršininkui plk. J. Gečui įteikė ginklą, kuriuo Danijos partizanai gynėsi nuo okupantų Antrojo pasaulinio karo metais. Tokia buvo Danijos Home Guard ir Krašto apsaugos savanorių pajėgų bendradarbiavimo pradžia.

Nuotr. iš asmeninio J.Gečo archyvo.

me Guard 10-ąsias metines. Ta proga į Lietuvą buvo atvykę šių Danijos pajėgų vadas gen. mjr. Ulf Scheiby (Ulfas Skaibiu) ir jį lydinti delegacija, kurioje buvo ir komandoras Jens Koefoed (Jensas Kofodas). Jam už indėlį, plėtojant Lietuvos ir Danijos krašto apsaugos savanorių pajėgų ryšius, tobulinant KASP mokymo sistemą, įteiktas Krašto apsaugos sistemos lygmens medalis „Už nuopelnus“.

Kalbėdamas apie Danijos draugystės ir

2003 01 16 Krašto apsaugos savanorių pajėgos (KASP) minėjo bendradarbiavimo su Danijos Ho-

pagalbos reikšmę Lietuvai krašto apsaugos viceministras Jonas

Nukelta į 4 p.

Atkelta iš 3 p.

Gečas priminė, jog „Danija buvo pirmoji valstybė, kuri 1991 m. ne tik politiškai, bet ir morališkai bei materialiai parėmė atsikuriančią Lietuvos kariuomenę“.

Danijos Karalystės Home Guard parama buvo ypač didelė, plėtojant KASP mokymo infrastruktūrą. Mokymo centrams danai padovanojo mokymo priemonių, padėjo leisti mokomąją literatūrą. KASP Majoro Juozo Lukšos vadų mokymo centro instruktoriai bei dėstytojai, padedami danų, parengė ir veda instruktoriaus, vadybos bei mokytojo kursus. Per keletą metų būrys KASP karininkų ir seržantų sėkmingai baigė būrio vadų, taktinės žvalgybos, kovinio rengimo, informacijos apsaugos kursus Danijoje.

Krašto apsaugos savanorių pajėgoms danai nuolat teikia ir logistinę paramą: 1997 m. padovanojo jūrinį laivą „Lokys“, automobilių, ekipuotės komplektų, šalmų, kompiuterių ir kitų savanoriams būtinų dalykų.

Prieš dešimtmetį prasidėjusi abiejų šalių savanorių pajėgų draugystė peraugo į aukštesnę – kariuomenių ir ministerijų – bendradarbiavimą.

Nuo bendradarbiavimo pradžios vienas iš Danijos karališkųjų pulkų rengia Lietuvos karius tarptautinėms taikos įvedimo ir palaikymo misijoms. Nemaža dalis pirmųjų taikdarių buvo atrinkta iš Savanorių pajėgų karių.

Danijos instruktoriai padėjo

Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo mechanizuotajam pėstininkų batalionui pasirengti operacijoms pagal NATO sutarties 5-ąjį straipsnį.

Lietuvos ir Danijos savanorių pajėgų bendradarbiavimo kronika:

1993 m. sausio 15 d. Danijos Karalystės savanorių pajėgų vadas gen. mjr. Rud Gotlieb (Rudas Gotliebas) tuometiniam SKAT štabo viršininkui plk. ltn. J.Gečui įteikė pirmąjį simbolinį ginklą Lietuvos kariuomenei – šautuvą, kuriuo Danijos partizanai gynėsi nuo okupantų Antrojo pasaulinio karo metais.

1993 m. sausio 16 d. dviejų šalių savanorių pajėgų pasirašė dvišalis bendradarbiavimo sutartį.

1993 m. į Daniją stažuotis išvyko daugiau nei 20 karių savanorių ir karininkų.

1994 m. KASP štabe ir Vadų mokymo centre lankėsi Danijos gynybos ministras Hans Haekerup (Hansas Hekerupas).

Nuo 1997 m. savanorių mokymą pradėta organizuoti pagal danų metodiką. Danų instruktorių padedami Lietuvos savanoriai patys veda pajėgoms reikalingus kursus.

Nuo 1999 m. savanoriai stažuojasi Danijos Karalystės savanorių pajėgų akademijoje ir padaliniuose, kur mokosi laivų mechanikų bei navigatorių kursuose, įvairių kitų karinių dalykų, dalyvauja pratybose bei seminaruose. (*Viešųjų ryšių departamento inf.*)

Baltijos ryšių karininkų debiutas NATO pratybose „Crystal Eagle 2003“ Vokietijoje

2003 01 27–02 06 Vokietijoje vyko NATO šalių Šiaurės Rytų korpuso tarptautinės karinės pratybos „Crystal Eagle 2003“. Pirmą kartą šiose pratybose dalyvavo po vieną ryšių karininką iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Vasario 3 dieną „Crystal Eagle“ pratybų svečių dienos renginiuose Vildflekenėje Baltijos šalims atstovavo Lietuvos kariuomenės vadas gen.mjr. Jonas Kronkaitis.

Baltijos šalims įstojus į NATO, jos priklausytų Šiaurės Rytų korpusui ir derintų savo karinius veiksmus su šiam korpusui priklausančiomis šalimis – Vokietija, Danija, Lenkija.

„Crystal Eagle 2003“ – kompiuterizuoto komandinio valdymo pratybos, kurių tikslas mokyti štabų karininkus vykdyti sudėtingas greito reagavimo parengties dalinių

karines operacijas. Pagal pratybų scenarijų „Jungtinės Tautos“ kreipėsi į „Baltijos Aljansą“, kad padėtų sureguliuoti tam tikrame regione iškilusį konfliktą karinėmis priemonėmis.

Pratybos vyko Vokietijos karių pajėgų treniruoklių mokymo centre įsikūrusiame Vildflekenėje. Jose dalyvavo Danijos divizijos, Vokietijos mechanizuotosios divizijos ir brigados bei Lenkijos mechanizuotosios divizijos štabai. Iš viso šioms pratyboms paramą teikė per 2500 karių iš šešių valstybių, įskaitant tris Baltijos šalis.

Po oficialių susitikimų su pratyboms vadovaujančiais vadais kariuomenės vadas gen.mjr. J.Kronkaitis susitiko su pratybose dalyvavusiais Lietuvos, Latvijos ir Estijos ryšio karininkais. Lietuvai atstovavo mjr. Darius Vaicikauskas, nuo pratybų metu rugsėjo pradėjęs tarnauti pagal programą „Partnerystė taikos labui“ (PfP) Ščecine įsikūrusiame viename NATO štabų. (*Danguolė Bičkauskienė*)

Baltijos šalys siūlo Vakarų paramą gynybos reformoms išplėsti ir į Kaukazo regioną

2003 01 29–30 Vilniuje susitiko Paramos Baltijos šalių saugumui koordinavimo grupė (BALTSEA, angl. – Baltic Security Assistance Management Group). Po Baltijos šalių pakvietimo į NATO, BALTSEA peržiūri savo veiklą. Tai buvo vienas svarbiausių susitikimų Vilniuje dienotvarkės klausimų.

BALTSEA grupė buvo įkurta 1997 m., kad koordinuotų Vakarų valstybių paramą Baltijos šalių saugumui ir gynybai, derintų partnerių Vakaruose teikiamą pagalbą prie Baltijos šalių kariuomenių poreikių, padėtų Lietuvai, Latvijai ir Estijai integruotis į NATO bei vykdyti bendradarbiavimo projektus.

Susitikimo metu Baltijos šalys pasiūlė Vakarų paramą gynybos reformoms išplėsti ir į Pietų Kau-

kazo regioną.

Be kitų dvišalio ir regioninio bendradarbiavimo klausimų, susitikime buvo aptariama ir BALTSEA grupės ateitis po Lietuvos, Latvijos ir Estijos įstojimo į NATO 2004 metų gegužę.

„Susitikimo metu buvo kalbėta apie BALTSEA grupės formato ir sukauptos patirties pritaikymą kitiems regionams, ypač Pietų Kaukazo šalims – Armėnijai, Gruzijai, Azerbaidžanui“, – sakė Krašto apsaugos ministerijos Tarptautinių ryšių departamento direktorius Robertas Šapronas.

Pasak jo, pirmą kartą svarstytas klausimas dėl BALTSEA ateities sukėlė didelį susitikime dalyvavusių valstybių susidomėjimą, tačiau jokių konkrečių rekomendacijų ar sprendimų Vilniuje priimta nebuvo. Kita

Latvijos ir Estijos parlamentarai domėjosi civilių kontrole ginkluotosioms pajėgoms

„Trijų Baltijos šalių bendradarbiavimas gynybos srityje yra vertinamas kaip pavyzdys, kurį galima pritaikyti kituose regionuose“, – pažymėjo krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius sausio 28 dieną susitikime su Latvijos ir Estijos Parlamentų Užsienio reikalų komitetų delegacijomis.

Ministras pabrėžė, kad Lietuvai, Latvijai ir Estijai gavus pakvietimą į NATO, šioms valstybėms iškyla atsakingas uždavinys – sugebėti tapti sudėtine saugumo skydo

dalimi. Naujame kontekste bus vertinami ir kelerius metus vykdyti trišalio karinio bendradarbiavimo projektai.

Latvijos ir Estijos parlamentarai domėjosi, kaip Lietuvoje vykdoma ginkluotųjų pajėgų parlamentinė kontrolė, kokia yra karių klausimų sprendimų priėmimo procedūra.

Susitikimo metu buvo kalbėta apie tarptautinę situaciją, susiklosčiusią dėl Irako. (*Viešųjų ryšių departamento inf.*)

diskusija dėl BALTSEA ateities turėtų vykti rugsėjį.

Diskusijų metu Vilniuje buvo siūlomi trys BALTSEA ateities variantai: pagal pirmąjį – grupės veikla liktų nepakitusi, pagal antrąjį – grupė būtų pertvarkyta į aukšto lygio forumą ar konferenciją, kurioje būtų svarstomi su saugumu susiję klausimai. Trečiasis variantas – grupės patirties prietaikymas Pietų Kaukazo regione.

Susitikime taip pat dalyvavo KAM NATO departamento direktorius plk.ltn. Romualdas Petkevičius, Gynybos štabo atstovai.

Lietuva ir kitos Baltijos šalys siekia aktyviai remti Pietų Kaukazo regioną stiprinant saugumą ir

diegiant vakarietiškus standartus karinėje srityje.

Krašto apsaugos ministerija yra parengusi „Stabilumo kūrimo Kaukazo regione“ projektą, finansuoja Gruzijos karininko studijas Baltijos gynybos koledže, rengia tarptautinius seminarus ir konferencijas, skirtas Armėnijos, Azerbaidžano ir Gruzijos kariškiams.

BALTSEA susitikime Vilniuje dalyvavo NATO bei visų grupės valstybių atstovai iš Belgijos, Danijos, Estijos, Islandijos, JAV, Jungtinės Karalystės, Kanados, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Nyderlandų, Norvegijos, Prancūzijos, Švedijos, Šveicarijos, Suomijos, Vokietijos. (Parengta pagal BNS inf.)

Vilniuje susirinko Baltijos ir Skandinavijos savanorių pajėgų vadovybės

2003 01 29-31 Vilniuje susitiko Baltijos ir Skandinavijos valstybių savanoriškųjų gynybos organizacijų atstovai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Danijos, Norvegijos ir Švedijos. Lietuvos delegacijai vadovavo l.e. Krašto apsaugos savanorių pajėgų vado pareigas plk. Arvydas Pocius.

Susitikimo metu aptarti 2002 metų Baltijos ir Skandinavijos valstybių savanoriškųjų gynybos organizacijų bendradarbiavimas bei 2003 metų planai, numatytos tolesnės bendradarbiavimo gairės 2004–2005 metams. Daugiausia bendradarbiaujama mokymo srityje: daug dėmesio skiriama specialistų, kurie gali vietoje mokyti kitus karius, rengimui, mokymo programų tobulinimui bei naujų kūrimui.

Bendradarbiavimas su Skandinavijos šalių kariuomenėmis bei savanorių pajėgomis turėjo didelės

įtakos Baltijos valstybių pasirengimui narystei NATO. Po dešimties bendradarbiavimo metų Baltijos ir Skandinavijos šalių savanorių pajėgos pradeda dirbti kaip lygiavertės partnerės.

Baltijos ir Skandinavijos savanorių pajėgų vadovybių pokalbiuose dalyvavo l.e. Krašto apsaugos savanorių pajėgų vado pareigas plk. Arvydas Pocius, Latvijos Žemėsardžie štabo viršininkas plk. Guntis Porietis (Guntis Porietis), Estijos Kaitseleit štabo viršininkas kpt. Urmas Muld (Urmās Muldas), Danijos Home Guard štabo viršininkas plk. Jorgen Jacobsen (Jorgenas Jakobsenas), Norvegijos Home Guard atstovas plk.ltn. Svein Torgersen (Sveinas Torgersenas) ir Švedijos Gynybos štabo Savanoriškųjų organizacijų skyriaus viršininkas plk.ltn. L. Peter U. Helsinger (Peteris Helsingeris). (Viešųjų ryšių departamento inf.)

2003 01 22–24 Lietuvos kariuomenės Karinėse jūrų pajėgose lankėsi Vyriausiojo NATO pajėgų Europoje štabo (SHAPE) ryšių ir informacinių sistemų specialistų delegacija. Trijų dienų vizito metu delegacijos nariai komandoras Wolfgang Koehler (Volfgangas Kioleris) ir Jose Rodriguez (Chosė Rodrigesas) Karinių jūrų pajėgų štabo karininkams pristatė reikalavimus, keliamus Šiaurės Atlanto Aljanso narėms dėl naudojamų jūrinių ryšių ir informacinių sistemų, konsultavo lietuvių specialistus bei perdavė metodinę medžiagą. Svečiai taip pat susipažino su šalyje naudojamomis jūrinių ryšių ir informacijos sistemomis, rekomendavo Lietuvos specialistams, kaip tobulinti bei derinti turimas sistemas su sistemomis, naudojamomis NATO valstybėse. (Viešųjų ryšių departamento inf.)

Rudenį Kosove bus dislokuota daugiau Lietuvos karių

2003 01 23 po atostogų į Kosovą išvyko Lietuvos karių grupė, kuri prisijungs prie savo būrio draugų. Tai septintasis lietuvių būrys, dalyvaujantis NATO vadovaujamoje KFOR operacijoje Kosovo provincijoje.

KFOR 7 jau beveik pusmetį tarnauja Ukrainos ir Lenkijos bataliono POLUKRBAT sudėtyje, amerikiečių sektoriuje prie Kačaniko, Makedonijos pasienyje. Būryje – 30 Lietuvos didžiosios kunigaikštienės Birutės bataliono karių. Šių metų balandžio pradžioje KFOR 7 būrys baigs misiją, jį pakeis KFOR 8.

Nuo rudens Kosovo provincijoje bus ir daugiau lietuvių karių. Čia jau perkeltas Bosnijoje ir Hercegovinoje buvęs Danijos ba-

talionas, kurio sudėtyje yra Baltijos eskadronas (BALTSQN – angl. Baltic Squadron). Jame rotacijos principu tarnauja Lietuvos, Latvijos ir Estijos kariai. Rudenį eskadrono daugumą sudarys apie šimtas Lietuvos karių.

Baltijos eskadronui priskirtas Lietuvos dalinys, formuojamas Vakarų karinėje apygardoje Dragūnų bataliono pagrindu. Jam rengtis padės danų instruktoriai. Lietuviai kariai bus dislokuoti prancūzų sektoriuje, netoli Mitrovicos.

NATO vadovaujamoje operacijoje Kosovo provincijoje jau 3,5 metų tarnauja 30 Lietuvos karių. Iš viso tarptautinėse misijose yra tarnavę daugiau kaip 1000 Lietuvos karių. (Viešųjų ryšių departamento inf.)

Susitiko Baltijos ir Šiaurės šalių kariuomenių vadai

2003 01 23–24 Estijoje, Rakevere vyko Baltijos ir Šiaurės šalių karinių pajėgų vadų kasmetinis susitikimas, kuriame buvo aptartas Šiaurės ir Baltijos šalių karinio saugumo stiprinimo procesas po naujų narių pakvietimo į NATO. Susitikime Lietuvai atstovavo kariuomenės vadas gen. mjr. Jonas Kronkaitis.

Kariuomenės vadas pasisakė dviejose sesijose: vienoje – skaitė pranešimą apie tarptautinių dalių kūrimą ir jų dalyvavimą NATO operacijose, kitoje – pasidalijo Lietuvos kariuomenės patirtimi ir iškylančiais poreikiais rengiant ir

apmokant karius.

Baigiamojoje konferencijos dalyje Norvegijos, Danijos, Švedijos ir Suomijos karinių pajėgų vadai išsakė savo nuomones ir pasiūlymus dėl pakviestųjų į NATO šalių efektyvios integracijos į Aljansą bei jų vaidmens stiprinant saugumą Šiaurės ir Baltijos šalių regione. Taip pat buvo aptarti kariniai ryšiai su Rusija.

Gen. mjr. J.Kronkaitis vizito metu susitiko su Lietuvos ambasadoriumi Estijoje Antanu Vinkumi, apsilankė Karo muziejuje. (Parengta pagal Danguolės Bičkauskienės inf.)

Aptartos Baltijos šalių gynybos strategijos

2003 01 17 Rygoje vyko Jungtinės Karalystės surengtas seminaras, skirtas Baltijos valstybių strateginei gynybos reformai apžvelgti. Seminaro tikslas – aptarti politines gaires ir principus, kurie padėtų vykdyti Baltijos šalių gynybos reformas po NATO viršūnių susitikimo Prahoje, šioms valstybėms rengiantis narystei NATO.

Seminaro dalyviai svarstė galimas Baltijos valstybių misijas ir uždavinius kuriant bendrą saugumą euroatlantinėje erdvėje ir dalyvaujant kolektyvinėje gynyboje bei pagrindinius karinių pajėgumų

prioritetus ir principus, plėtojant karinius pajėgumus ir struktūras.

Lietuvos delegacijoje Krašto apsaugos sistemai atstovavo KAM Gynybos štabo viršininkas plk. Antanas Jurgaitis, Gynybos politikos ir planavimo departamento direktorius Vaidotas Urbelis ir to paties departamento Gynybos politikos skyriaus viršininko pavaduotoja dr. Janina Šleivytė.

Tai buvo antrasis iš trijų Jungtinės Karalystės Užsienio reikalų ministerijos iniciatyva rengiamų seminarų. (*Viešųjų ryšių departamento inf.*)

Krašto apsaugos ministras Briuselyje diskutavo apie Lietuvos indėlį į NATO

Krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius NATO saugumo studijų seminare „Po Prahos: glaudesnės transatlantinės partnerystės plėtra“ pristatė Lietuvos karinių pajėgų indėlį į Aljansą.

Pranešimą ministras skaitė sausio 16 dieną vienoje iš seminaro sesijų, kurioje buvo svarstoma, ar naujosios Aljanso narės yra pasirengusios pertvarkai, ar laikysis priimtų karinių įsipareigojimų.

Seminaro dalyvius L.Linkevičius patikino, kad Lietuva neišsižadą anksčiau skelbtų planų: šalies indėlis į NATO – gerai parengtos ir apginkluotos mobilios karinės pajėgos, galinčios dalyvauti taikdarystės misijose ir kolektyvinės gynybos operacijose.

Lietuva savo patirtimi gali

prisidėti plėtojant NATO ir Rusijos santykius karinio regioninio bendradarbiavimo srityje.

Seminare dalyvavo NATO Tarybos nariai – Aljanso šalių ambasadoriai prie organizacijos ir strateginio planavimo centrų atstovai.

Narystei NATO Lietuva, kaip ir dar šešios Vidurio Europos valstybės, buvo pakviesta lapkritį Prahoje vykusiame Aljanso šalių narių vadovų susitikime.

Derybas dėl Lietuvos stojimo į NATO planuojama baigti 2003 metų kovo pabaigoje pasirašant stojimo protokolus. Po to prasidės jų ratifikavimo procesas NATO valstybių narių parlamentuose bei Vašingtono sutarties ratifikavimas Lietuvoje. (*Viešųjų ryšių departamento inf.*)

2003 01 22-23 Hagoje (Nyderlanduose) Cheminio ginklo uždraudimo organizacija (OPCW) organizavo darbo grupės susitikimą Baltijos šalims – Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Cheminio ginklo uždraudimo organizacija (OPCW) ir Norvegijos vyriausybė skyrė pinigų remti Baltijos šalis (Lietuva, Latvija ir Estija) organizuojant mokymus ir pratybas, susijusius su Konvencijos dėl cheminio ginklo uždraudimo įgyvendinimu. Susitikimo metu šalys atsiskaitė už 2002 m. padarytus darbus įgyvendinant Konvencijos dėl cheminio ginklo uždraudimo X straipsnį „Tarptautinė pagalba ir apsauga nuo cheminio ginklo“. Taip pat bus aptartas 2003 m. veiklos planas. Civilinės saugos departamentui šiame susitikime atstovavo Gyventojų apsaugos organizavimo skyriaus viršininkė kpt. Aušra Šablinskienė, kuri nuolat dalyvauja Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos darbo grupės susitikimuose. (*CSD inf.*)

2003 01 22 Lordas George Robertson (Džordžas Roberstonas) paskelbė gruodžio mėnesį pasitraukęs iš NATO Gene-

ralinio sekretoriaus posto, nors buvo tikimasi, kad jis pasiliks dar vieneriems metams. „Kelių šalių vyriausybės paprašė manęs pasilikti penktiesiems pasirenkamiems metams, tačiau aš manau, kad tinkama šio sunkaus ir varginančio darbo kadencija yra ketveri metai. Prieš pasitraukdamas tikiuosi dar vienerių turiningų ir veiklių metų“, – sakoma Lordo G.Robertson pranešime spaudai. 56 metų Port Eleno (Škotija) Lordas G. Robertson 10-uju Aljanso Generaliniu sekretoriumi tapo 1999 metų spalį.

NATO turės naują būstinę

2003 01 23 NATO Generalinis sekretorius Lordas George Robertson (Džordžas Robertsonas) paskelbė konkursą, laimėjusį naujosios Šiaurės Atlanto Aljanso būstinės projektą – ultramodernų bangų pavidalo statinį, kuris pakeis seną, Briuselio priemiestyje esantį pastatą, primenantį kareivines.

Naujasis pastatas, kuriame bus įrengtos modernios technologijos, pritaikytas sutalpinti didėjančių diplomatų ir pareigūnų skaičių, kuris ypač išaugs, kai po NATO plėtros prisijungs naujos narės.

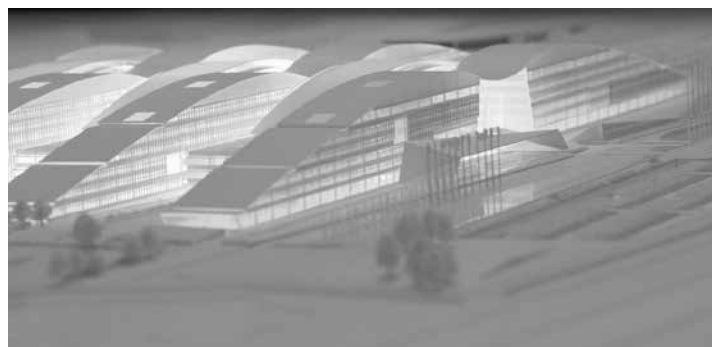
Pastato statybą ketinama baigti šio dešimtmečio pabaigoje.

Naujoji „gracinga struktūra, stebėtinai linijų tekėjimas liudija

NATO modernumą ir efektyvumą“, – sakė G.Robertson, paskelbdamas tarptautinio naujosios būstinės konkurso laimėtoją.

Išrinktasis projektas buvo apdovanotas 200 000 eurų premija. Šį projektą pateikė tarptautinis konsorciumas, kuriam vadovauja Londone įsikūrusi firma SOM su bendradarbiaujančia Belgijos bendrove „Assar“. Naujasis pastatas pagal projektą bus sudarytas iš septynių tarpusavyje susietų bangos pavidalo pastatų.

Naująjį pastatą ketinama pastatyti kitoje gatvės pusėje nuo dabartinės NATO būstinės, kuri įsikūrusi į rytus nuo Briuselio, oro uosto kryptymi. (*Parengta pagal AFP-BNS inf.*)

2003 01 16-17 Arvaileryje (Ahrweiler), Vokietijoje, vyko NATO Civilinių ekstremalių situacijų planavimo komiteto (CEP) organizuojamas seminaras „Gyventojų pažeidžiamumas radiacinių pavojų atvejais (masinio naikavimo ginklai)“. Seminaro tikslas – pasidalyti įvairiose šalyse įgyta informacija ir patirtimi, kaip sumažinti gyventojų pažeidžiamumą radiacinių pavojų atvejais, kaip reaguoti į grėsmes, kaip jas įvertinti, kaip organizuoti įvairias struktūras, kaip vykdyti aptikimą ir kaip elgtis su radiacijos poveikiais. Šio bendro supratimo veiksniai – radiacinių medžiagų aptikimas, analizė ir nustatymas, apsaugojimas ir prevencija, potencialių ir realių radiacinių medžiagų apdorojimas, izoliavimas ir deaktyvavimas bei visuomenės informavimo strategija. Civilinės saugos departamentui atstovavo Gyventojų apsaugos Cheminių ir radiacinių apsaugos priemonių planavimo poskyrio viršininkė kpt. Violeta Skaržinskienė, kuri skaitė pranešimą apie Lietuvos pasirengimą reaguoti į žinomas ir nežinomas grėsmes ir atakas. (*CSD inf.*)

Atkelta iš 1 p.

tęsėsi aštuonerius metus iki 1998 m. gruodžio mėnesio, kai inspektoriai buvo priversti pasitraukti. Nuo to laiko beveik keturis metus Irake nebuvo atlikta jokių patikrinimų. Jie buvo atnaujinti tik praeitų metų lapkričio mėnesį.

Nors pagrindinis inspekcijų Irake tikslas visada buvo užtikrinti nusiginklavimą, vėliau priimtose Tarybos rezoliucijos iš dalies skyrėsi savo akcentais ir požiūriu.

1991 metų rezoliucijoje Nr.687 (1991), priimtoje vieningai, kaip susitarimo dėl karinių veiksmų nutraukimo po Persijos įlankos karo dalis, išskiriami penki pagrindiniai elementai. Pirmieji trys yra susiję su nusiginklavimu. Juose nurodyta, kad:

- Irakas privalo pranešti apie savo masinio naikinimo ginklų bei tolimojo nuotolio raketų programas;

- Jungtinių Tautų Specialioji komisija (UNSCOM) ir Tarptautinė atominės energetikos agentūra (TATENA) privalo tikrinti šių pranešimų tikrumą;

- šios organizacijos privalo prižiūrėti uždraustų programų bei materialių objektų naikinimą arba sustabdymą.

Po nusiginklavimo įvykdymo:

- Taryba turėtų teisę panaikinti sankcijas (ekonominius apribojimus);

- inspekcijas atliekančios organizacijos pereitų prie ilgalaikio nuolatinio stebėjimo ir tikrinimo.

Rezoliucija Nr.687 (1991), kaip ir kitos rezoliucijos, kurias

dar paminėsiu, reikalavo, kad Irakas bendradarbiautų, tačiau ši bendradarbiavimą Irakas dažnai nutraukdavo arba bendradarbiaudavo nenoriai. Skirtingai nuo Pietų Afrikos, kuri pati priėmė sprendimą sunaikinti savo branduolinius ginklus bei pritarė patikrinimams kaip pasitikėjimo šalies nusiginklavimu sukūrimo priemone, Irakas, atrodo, nėra nuoširdžiai nusiteikęs net ir dabar nusiginkluoti, nors to iš jo yra reikalaujama; ši reikalavimą jis privalo įvykdyti tam, kad įgytų pasaulio pasitikėjimą bei galėtų taikiai gyventi.

Kaip žinome, rezoliucijoje Nr.687 (1991) nurodyta dvejų tikslų siekianti operacija „deklaruoti ir patikrinti“ per dažnai virsdavo slėpynėmis. Užuoat tiesiog tikrinosios skelbiamus duomenis ir papildomus įrodymus, abi inspekcijas vykdančios organizacijos dėjo pastangas, siekdamas apibrėžti ginklų programas ir rasti įrodymų inspektuodamos, apklausdamos tiekėjus ir žvalgybos organizacijas, vesdamos su jais pokalbius, seminarus. Štai kodėl nusiginklavimo fazė nebuvo greitai užbaigta, kaip to buvo tikimasi. Sankcijos liko galioti ir spėjo padaryti didelę žalą, kol Irakas pagaliau sutiko prisijungti prie „Nafta mainais į maisto produktus“ programos, o šios programos laipsniška plėtra sušvelnino sankcijų pasekmes.

Vis dėlto rezoliucijos Nr.687 (1991) įgyvendinimas pasiekė svarbių rezultatų nuginklavimo srityje. Pripažįstama, kad, vykdamas šioje rezoliucijoje išdėstytus reika-

lavimus, buvo sunaikinta daugiau masinio naikinimo ginklų nei karo Persijos įlankoje metu: iki 1994 m., vadovaujant JT Specialiajai komisijai, buvo sunaikinti dideli cheminio ginklo kiekiai. Nors Irakas teigia – tačiau tam yra mažai įrodymų – 1991 m. pats sunaikinęs visus savo biologinius ginklus, yra aišku, kad JT Specialioji komisija 1996 m. sunaikino daug biologinio ginklo gamybai skirtų įrenginių. Taip pat buvo sunaikinta išplėsta branduolinių objektų infrastruktūra, o Tarptautinė atominės energetikos agentūra išvežė iš Irako radioaktyvias žaliavas.

Vienas iš trijų esminių klausimų, į kuriuos šiandien privalome atsakyti, – kiek galėjo likti nedeklaruota ir nesunaikinta iš to, kas buvo iki ir galbūt po 1991 metų? Antras klausimas – kas buvo, jeigu iš viso buvo, neteisėtai pagaminta arba įsigyta po 1998 metų, kai iš šalies pasitraukė inspektoriai? Trečias klausimas – kaip užkirsti kelią bet kokių masinio naikinimo ginklų gamybai arba įsigijimui ateityje?

1999 m. gruodžio mėnesį (praėjus metams po inspektorių pasitraukimo iš Irako) Taryba priėmė rezoliuciją Nr.1284 (1999), dėl kurios balsavimo metu susilaikė 4 nariai. Papildydama 1991 metų bei vėlesnes pagrindines rezoliucijas, ši rezoliucija išsiskiria iš dalies mažiau ambicinga pozicija dėl Irako: mainais į „visapusišką bendradarbiavimą“ per nustatytą laikotarpį, įskaitant pažangą, sprendžiant „pagrindinius likusius nusiginkla-

vimo uždavinius“, ši rezoliucija suteikė galimybę ne panaikinti, o laikinai sustabdyti sankcijas.

Beveik tris metus Irakas atsisakydavo išleisti bet kokias UNMOVIC inspekcijas. Tik Generaliniam Sekretoriui ir arabų šalims paprašius bei po Jungtinių Amerikos Valstijų ir kitų NATO valstybių narių taikyto spaudimo, Irakas praeitų metų rugsėjo 16 dieną pranešė sutinkąs vėl be jokių išankstinių sąlygų išleisti inspektorius.

Rezoliucija Nr.1441 (2002) buvo priimta praeitų metų lapkričio 8 dieną ir ryžtingai pakartojo Irakui reikalavimą bendradarbiauti. Šis bendradarbiavimas turėtų būti tiesioginis, besąlygiškas ir aktyvus. Daugeliui rezoliucijos nuostatų pritariame kaip skatinančioms ir stiprinančioms tikrinimų režimą. Vieningumas, kurio dėka ši rezoliucija buvo priimta, yra svarbus ženklas, kad Taryba buvo vieningos nuomonės suteikdama Irakui paskutinę galimybę taikiai nusiginkluoti patikrinimų būdu.

UNMOVIC palaiko Tarybos išsakytą būtinybę panaudoti patikrinimus kaip priemonę, skirtą per protingą laikotarpį įrodymais pagrįstam Irako nusiginklavimui pasiekti. Remiantis rezoliucijomis, kurias paminėjau, įvykdžius nusiginklavimą, Irakas dar bus stebimas taip ilgai, kaip Taryba manys, esant būtina. Šios rezoliucijos kaip galutinį tikslą taip pat įvardija nuo masinio naikinimo ginklų laisvą šalį.

UNMOVIC, kaip Tarybos vadovaujama institucija, visiškai suvokia ir vertina ypatingą dėmesį, kurį Taryba skiria inspekcijoms Irake. Nors šiandien pateikiama ataskaita yra numatyta rezoliucijoje Nr.1441 (2002), Taryba turi teisę bet kuriuo metu pareikalauti ir iš tikrųjų reikalauja papildomų pasitarimų. Vienas toks jau įvyko sausio 9 dieną, o kitas yra preliminarai numatytas vasario 14 dieną.

Dabar leiskite pereiti prie pagrindinio bendradarbiavimo reikalavimo ir Irako reakcijos į jį. Galime teigti, kad bendradarbiavimas yra susijęs tiek su reikalavimu, tiek su procesu. Mūsų patirtis iki šiol liudija, kad Irakas priėmė sprendimą iš esmės bendradarbiauti dėl proceso, ypatingai priėmimo prie objektų suteikimo atžvilgiu. Būtina priimti panašų sprendimą bendradarbiauti dėl reikalavimo, siekiant įgyvendinti nusiginklavimo uždavinį taikaus monitoringo proceso

2002 11 08 Jungtinių Tautų Saugumo taryba priėmė rezoliuciją Dėl Irako nuginklavimo Nr. 1441. Rezoliucija išspausdinta 2002 m. leidinyje „Krašto apsauga“ Nr. 23(26).

būdu bei nukreipti patikrinimą teisinga kryptimi. Pirmas žingsnis būtų – priimti ilgai atidėliotus teisės aktus, kaip to reikalauja rezoliucijos.

Norėčiau pakalbėti apie bendradarbiavimo dėl procesą.

Bendradarbiavimas procesas

Šis bendradarbiavimas yra susijęs su procedūromis, mechanizmais, infrastruktūra bei praktiniais susitarimais, norint tęsti patikrinimus ir pasiekti įtikinamą nusiginklavimą. Pasitikėjimas nėra šių patikrinimų prielaida, tačiau sėkmės atveju jie gali sukurti pasitikėjimą. Vis dėlto, atliekant patikrinimus, bent truputis abipusio pasitikėjimo būtinas nuo pat pradžios.

Šiuo požiūriu Irakas iki šiol iš esmės gerai bendradarbiavo su UNMOVIC. Būtina pabrėžti, kad mums buvo suteikta galimybė tikrinti visus objektus, kuriuos norėjome, ir tai buvo atliekama greitai, išskyrus vieną atvejį. Mes taip pat susilaukėme svarbios pagalbos plėsdami mūsų biurą Bagdade bei lauko biurą Mosulo mieste. Mūsų lėktuvo ir sraigtasparnių tvarkymas bei aptarnavimas buvo geras. Darbo aplinka buvo tinkama.

Mūsų patikrinimų objektais buvo universitetai, karinės bazės, prezidentui priklausantys objektai ir privačios rezidencijos. Inspekcijos taip pat buvo vykdomos penktadieniais (penktadienis yra musulmonų poilsio diena), Kalėdų ir Naujųjų metų dieną. Šie patikrinimai vyko tokia pat tvarka kaip ir visos kitos inspekcijos. Siekiame ne tik efektyviai dirbti, bet ir būti teisingi.

Tačiau šioje ataskaitoje taip pat privalau paminėti kai kurias – visų pirma, paminėsiu su dvejomis oro operacijų rūšimis susijusias – problemas.

Nors šiuo metu turime techninę galimybę siųsti mūsų dispozicijoje esantį lėktuvą U-2 fotografuoti iš oro ir vykdyti stebėjimą patikrinimų metu bei esame informavę Iraką apie mūsų ketinimą taip daryti, Irakas atsakė užtikrinti šio lėktuvo saugumą, jeigu neįvykdysime kelių sąlygų. Kadangi šie reikalavimai pažeidžia rezoliucijos Nr.1441 (2002) nuostatas bei Jungtinių Tautų Specialiosios komisijos ir Irako praeityje taikomą praktiką, pažymime, kad Irakas kol kas nesilaiko mūsų prašymo. Tikiuosi, šis Irako nusistatymas pasikeis.

Kita su oro operacijomis susijusi problema (ji buvo išspręsta neseniai Bagdade įvykusių derybų metu) susijusi su neskraidymo zonos skraidančiais sraigtasparniais. Irakas atkakliai siūlė siųsti savo sraigtasparnius, kurie lydėtų mūsų šikius. Tai sukeltų pavojų saugumui. Ši problema buvo išspręsta, kai pasiūlėme į sraigtasparnius imti lydinčius irakiečius sargybinius. Šia taktika praeityje naudojosi JT Specialioji komisija.

Privalau paminėti kai kuriuos neseniai įvykčius ir nerimą keliančius incidentus bei užpildinėjimus. Pavyzdžiui, kurį laiką buvo viešai skelbiami kaltinimai, kad inspektorių pateikiami klausimai yra žvalgybinio pobūdžio. Nors negaliu pateisinti kiekvieno klausimo, kurį inspektoriai galėjo užduoti, Irakas žino, kad šių klausimų tikslai nėra žvalgybiniai, ir jis neturėtų teigti priešingai.

Kelis kartus prie mūsų biurų bei tikrinamuose objektuose vyko protesto akcijos.

Neseniai pažintinė penkių inspektorių ekskursija į mečetę susilaukė netikėtos valdžios reakcijos. Inspektoriai išvyko į ekskursiją be JT skiriamųjų ženklų ir buvo maloniai sutikti, toks yra būdingas Irako gyventojų elgesys užsieniečių atžvilgiu. Inspektoriai nusiavė batus ir jiems buvo aprodyta mečetė. Jie pateikė gyventojams visiškai nekaltus klausimus ir išvyko gavę kvietimą apsilankyti dar kartą.

Netrūkus po šios ekskursijos gavome Irako valdžios protestą dėl inspekcijos, apie kurią iš anksto nepranešėme, ir su masinio naikinimo ginklais nesusijusių klausimų. Iš tikrųjų mūsų klausimai nebuvo susiję su masinio naikinimo ginklais. Mažai tikėtina, kad protesto akcijos ir panašaus pobūdžio reakcijos būtų organizuojamos Irake be valdžios iniciatyvos arba padaršinimo. Privalome savęs paklausti, kokios yra šių įvykių priežastys. Šie įvykiai tikrai nepalengvina ir be to sunkaus darbo, kurį stengiamės atlikti efektyviai, profesionaliai ir teisingai. Jeigu mūsų kolegos Irake nori pareikšti mums skundą, jie gali tai padaryti ramiau ir malonesne forma.

Bendradarbiavimas dėl objekto

Būtinai materialius bendradarbiavimas visų pirma yra susijęs su Irako išpareigojimu pranešti apie visas masinio naikinimo ginklų programas ir perduoti sunaikini-

nimui skirtus materialius objektus bei veiklą arba pateikti įrodymus, kurie patvirtintų, kad nebeliko nieko uždrausto.

Rezoliucijos Nr.1441 (2002) 9 punktas teigia, kad šis bendradarbiavimas turi būti „aktyvus“. Nepakanka tik atidaryti duris. Inspekcijos nėra žaidimas gaudynėmis. Kaip jau pažymėjau, tai yra daugiau patikrinimas pasitikėjimui sukurti. Šis procesas nėra grindžiamas pasitikėjimo prielaida. Greičiau yra tikimasi, kad jis sukurs pasitikėjimą, jeigu bus vadovaujama atvirumo principu, bendradarbiaujant su inspektoriais, ir jeigu jiems bus pateikti sunaikinimui skirti materialūs objektai arba patikimi įrodymai, kad tokių materialių objektų nebėra.

Gruodžio 7d. deklaracija

2002 m. gruodžio 7 d. Irakas pateikė 12 000 puslapių deklaraciją, atsakydamas į rezoliucijos Nr.1441 (2002) 3 punktą per Saugumo Tarybos nurodytą laikotarpį. Raketų ir biotechnologijos srityse ši deklaracija pateikia daug naujos medžiagos ir informacijos, kuri apima laikotarpį nuo 1998 metų. Sveikiname šį faktą.

Galima buvo tikėtis, kad rengdamas šią Deklaraciją, Irakas pasistengs atsakyti, paaiškinti ir pateikti papildomų įrodymų dėl daugelio vis dar atvirų nusiginklavimo klausimų, su kuriais Iraką turėjo supažindinti 1999 m. sausio mėnesį paskelbtas JT Specialiosios komisijos dokumentas S/1999/94 bei 1999 m. kovą parengta taip vadinama Amorim ataskaita (S/999/356). Šiuos klausimus dažnai cituodavo UNMOVIC, valstybių vadovai ir nepriklausomi apžvalgininkai.

Kol UNMOVIC rengia savo iki šiol „neišspręstų nusiginklavimo klausimų“ ir „pagrindinių nusiginklavimo uždavinių“ sąrašą, atsakydama į rezoliucijoje Nr.1284 (1999) išdėstytus reikalavimus, manome, kad abiejose ataskaitose išvardytos problemos yra neišspręstos ir profesionaliai pateisinamos. Šiose ataskaitose neteigiama, kad masinio naikinimo ginklai negali likti Irake, bet ir neatmetama tokia galimybė. Jos pažymi įrodymų trūkumą bei prieštaravimus, verčiančius iškelti klausimus, į kuriuos turi būti atsakyta, siekiant oficialiai užbaigti ginklų bylas ir sukurti pasitikėjimą.

Irakui vertėtų rimtai reaguoti į šias ataskaitas, o neatmesti jų kaip JT Specialiosios komisijos piktavališkų intrigų. Deja, atrodo, kad 12 000 puslapių deklaracija (didesnė jos dalis – ankstesnių dokumentų perspausdinimas) nepateikia jokių naujų įrodymų, kurie galėtų atsakyti į klausimus arba bent sumažinti jų skaičių. Net Saugumo Tarybos prezidentui sausio 24 dieną išsiųstas Irako laiškas, kuriame jis atsako į neseniai Bagdade įvykčius mūsų pokalbius, nepadeda mums išspręsti šių problemų.

Pateiksiu tik kelias problemas ir klausimus, į kuriuos būtina atsakyti. Visų pirma, leiskite pakalbėti cheminių ginklų tema.

Cheminiai ginklai

Nervus paralyžiuojančios dujos VX – tai viena nuodingiausių iki šiol sukurtų medžiagų.

Irakas skelbia, kad buvo sukūręs tik bandomuosius VX pavyzdžius, ir kad buvo pagamintos vos kelios šių dujų tonos, kurių kokybė buvo bloga, o pats produktas – nestabilus. Todėl teigiama,

kad ši medžiaga niekada nebuvo panaudota ginklams. Irakas tvirtina, kad po karo Persijos įlankoje likusių nedidelį šių dujų kiekį jis pats ir sunaikino 1991 metų vasarą.

Tačiau UNMOVIC turimi duomenys prieštarauja šiam tvirtinimui. Turima informacija, kad Irakas siekė išspręsti šios medžiagos grynumo ir stabilizavimo problemą, ir kad buvo pasiekta daugiau nei skelbiama. Iš tikrųjų net vienas Irako pateiktų dokumentų rodo, kad ši medžiaga bent laboratorijose buvo grynesnė, nei Irakas yra paskelbęs.

Yra požymių, kad šios dujos buvo paverstos ginklu. Taip pat privalome atsakyti į klausimus apie cheminių medžiagų, VX pirmtakių, likimą. Irakas teigia jas praradęs bombardavimų Persijos įlankoje metu arba pats jas sunaikinęs.

Dabar norėčiau pereiti prie taip vadinamo „Oro pajėgų dokumento“, kurį jau esame aptarę su Taryba. Šis dokumentas buvo rastas JT Specialiosios komisijos inspektorės 1998 m. Irako oro pajėgų štabo seife ir sargybinių iš jos atimtas. Šiame dokumente pateikiama Irako bombų, įskaitant chemines bombas, panaudojimo karo tarp Irako ir Irano metu ataskaita. Mane džiugina faktas, kad Irakas pateikė šį dokumentą UNMOVIC.

Dokumentas rodo, kad 1983–1988 m. Irako oro pajėgos numetė 13 000 cheminių bombų, nors Irakas paskelbė per šį laikotarpį panaudojęs 19 500 bombų. Taigi akivaizdus 6 500 bombų skirtumas. Cheminių medžiagų kiekis šiose bombose turėtų siekti apie 1000 tonų. Neturėdami įrodymų, kurie galėtų tai paneigti, manome, kad šio kiekio likimas lieka nepaaiškintas.

Plačiai žinomas 122 mm cheminių raketų galvučių atradimas 170 km į pietvakarius nuo Bagdado esančios saugyklos bunkeryje. Šis bunkeris yra pakankamai naujas, taigi raketos į jį tikriausiai buvo perkeltos per paskutiniuosius kelerius metus, nors Irakas tuo metu neturėjo turėti tokių karinių atsargų.

Tyrimas dėl šių raketų tebevyksta. Irakas tvirtina, kad jos priklausė Persijos įlankos karo metu šiame bunkeryje laikomai raketų partijai (apie 2000 vnt.) ir liko nepastebėtos po 1991 metų. Toks paaiškinimas yra galimas. Šios raketos taip pat gali būti povandeni-

nio aisbergo viršūnė. Kelių raketų atradimas ne tik neišsprendžia, bet dar labiau pabrėžia kelių tūkstančių cheminių raketų, kurių likimas tebelieka nepaaiškintas, problema.

Šių raketų atradimas rodo, kad Irakas turi labiau stengtis, siekdamas patikinti, kad jo deklaracija šiuo metu yra tiksli. Neseniai įvykusiose derybose Bagdade Irakas pažadėjo, kad iš naujo dės pastangas šioje srityje bei pranešė sudaręs tyrimo komisiją. Nuo to laiko Irakas paskelbė radęs dar 4 chemines raketas Al Taji esančioje saugykloje.

Taip pat norėčiau paminėti, kad inspektoriai kitame objekte rado laboratorinius tioglikolio arba iprito pirmtako mėginius.

Kalbėdamas apie problemas, susijusias su cheminiais ginklais, turėčiau paminėti faktą, apie kurį pranešiau 2002 m. gruodžio 19 dieną. Tas faktas susijęs su įrenginiais nekarinėje cheminėje gamykloje Al Fallujah mieste. Irakas paskelbė, kad cheminių medžiagų perdirbimui skirti ir, JT Specialiajai komisijai vadovaujant, sunaikinti įrenginiai buvo suremontuoti ir instaliuoti Al Fallujah gamykloje chloro ir karbolio rūgšties gamybai. Patikrinome šiuos įrengimus ir šiuo metu atliekame detalų techninį jų vertinimą. Atlikę tyrimus, nuspręsimė, ar šie ir kiti įrenginiai, kuriuos susigražino Irakas, turi būti sunaikinti.

Biologiniai ginklai

Kėliau juodligės klausimą Taryboje ir ankstesniuose posėdžiuose, o dabar grįžtu prie jo, nes tai yra labai svarbi problema.

Irakas paskelbė pagaminęs apie 8 500 šio biologinio ginklo litrų, kuriuos jis teigia pats sunaikinęs 1991 m. vasarą. Irakas pateikė nedaug šios medžiagos gamybos įrodymų bei jokių įtikinamų įrodymų, kad ji buvo sunaikinta.

Labai tikėtina, kad Irakas pagamino daugiau juodligės sukėlėjų, nei skelbia, ir kad bent dalis šios medžiagos buvo išsaugota po paskelbtos sunaikinimo datos. Ji gali tebebūti Irake. Ji turi būti rasta ir sunaikinta, stebint UNMOVIC, arba turi būti pateikti įtikinami įrodymai, kurie patvirtintų, kad ji tikrai buvo sunaikinta 1991 metais.

Pranešiau Tarybai praeitų metų gruodžio 19 dieną, kad Irakas nedeklaravo didelio maitinamosios terpės bakterijoms auginti kiekio (apie 650 kg), kurį pripažino

importavęs 1999 m. vasarį Amorim grupei pateiktuose dokumentuose. 2002 m. gruodžio 7 d. deklaracijoje Irakas vėl pateikė savo Amorim ataskaitą, tačiau nenurodė šio bakterinės terpės importo duomenų. Atrodo, šių duomenų praleidimas yra tyčinis, nes antrą kartą pateikto dokumento puslapių numeracija buvo pakeista.

Sausio 24 dieną Saugumo Tarybos prezidentui adresuotame laiške Irako Užsienio reikalų ministras pareiškė, kad „visas importuotas bakterinės terpės kiekis buvo deklaruotas“. Tai nėra įrodymas. Atkreipkite dėmesį, kad importuotos terpės kiekio pakaktų pagaminti, pavyzdžiui, apie 5000 koncentruotos juodligės bakterijų litrų.

Raketos

Dabar norėčiau pereiti prie raketų temos. Tebelieka svarbūs klausimai, ar Irakas po karo Persijos įlankoje išsaugojo SCUD tipo raketas. Irakas pranešė panaudojęs nemažai SCUD tipo raketų kaip taikinius, devintajame dešimtmetyje kurdamas antibalistinės gynybos sistemą. Tačiau nebuvo pateikti jokie techniniai duomenys apie šią programą arba informacija apie panaudotas raketas.

Per paskutiniuosius 4 metus raketų srityje buvo atnaujinti darbai, kurie, Irako teigimu, nėra draudžiama veikla. Stengiamės gerai suprasti šią veiklą, vykdydami patikrinimus bei rengdami derybas vietoje.

Ypač išsiskiria 2 projektai. Tai skystuju kuru varomos raketos „Al Samoud 2“ ir kietojo kuro raketos „Al Fatah“ kūrimas. Bandomasis abiejų raketų nuotolis viršijo maksimalų leidžiamą 150 km nuotolį. Didžiausias bandomasis „Al Samoud 2“ nuotolis siekė 183 km, o „Al Fatah“ – 161 km. Keliomis abiejų tipų raketomis jau aprūpintos Irako Ginkluotosios pajėgos, nors tvirtinama, kad šios raketos vis dar tobulinamos.

„Al Samoud 2“ raketos skersmuo buvo padidintas iki 760 mm. Šis pakeitimas buvo padarytas, nepaisant 1994 m. JT Specialiosios komisijos vykdančiojo pirmininko laiške išdėstyto reikalavimo Irakui apriboti savo raketų skersmenį iki 600 mm. 1997 m. lapkričio mėnesį Irakui adresuotame laiške JT Specialiosios komisijos vykdytysis pirmininkas uždraudė naudoti tam tikrų žemės-oras tipo raketų varik-

lius balistinėse raketose.

Neseniai Bagdade įvykusiame susitikime mums buvo pateikta informacija apie šias programas. Mums tvirtino, kad maksimalus nuotolis šiose sistemose neviršys didžiausio leistino 150 km nuotolio.

Labai tikėtina, kad paminėtos raketos yra akivaizdus draudžiamų sistemų pavyzdys. 150 km viršijantis bandomasis nuotolis neabejotinai yra svarbus, tačiau privalome dar atlikti tam tikrus techninius tyrimus, kad galėtume pateikti išvadą šiuo klausimu. Kol kas paprašėme Iraką sustabdyti abiejų raketų bandymus.

Irakas taip pat pagerino savo raketų gamybos infrastruktūrą: atnaujinti liejimo cechai, kurie buvo sunaikinti vadovaujant UNMOVIC. Jie buvo naudojami kietojo kuro raketoms gaminti. Kad ir kokioms raketų sistemoms šie cechai būtų skirti, juose galima būtų gaminti raketų variklius, kurie leistų raketoms įveikti žymiai didesnį nei 150 km nuotolį.

Su šiomis raketomis ir susijusiais projektais taip pat yra siejamas jau kelerius paskutiniuosius metus (iki 2002 m. gruodžio) nepaisant sankcijų, vykstantis tam tikrų detalių importas. Svarbiausias yra 380 raketų variklių, kurie gali būti panaudoti „Al Samoud 2“ gamybai, importas.

Irakas taip pat paskelbė neseniai importavęs raketų kurui naudojamas chemines medžiagas, įrankius bandymams bei raketų valdymo ir kontrolės sistemas. Tikėtina, kad šie materialūs objektai yra skirti draudžiamiems tikslams. Tai dar privalome išsiaiškinti. Kol kas aišku, kad jie pateko į Iraką neteisėtai, t.y. Irakas, arba Irake veikianti kompanija, pažeidė įvairiose rezoliucijose išdėstytus reikalavimus.

Pone Prezidente,

Paminėjau kai kuriuos su nusi-ginklavimu susijusius klausimus, į kuriuos dar reikia atsakyti, siekiant užbaigti ginklų bylas ir sukurti patikimą. Kokių priemonių gali imtis Irakas norėdamas tai padaryti? Šiame pranešime jau išvardijau kai kurias iš jų, tačiau pabadyčiau būti labiau nuoseklus. Mūsų koligos Irake mėgsta tvirtinti, kad šalyje nėra nieko uždrausto bei, kol nebus pateikti priešingai tvirtinantis įrodymai, jie turėtų būti laikomi nekaltais. Savo ruožtu UNMOVIC nedaro prielaidos, kad Irake yra

draudžiami materialūs objektai ir yra vykdoma uždrausta veikla, bet ir neteigia (manau, kad niekas negali būti tikras po patikrinimų 1991–1998 m.) priešingai, t.y., kad tokių materialių objektų Irake nėra ir tokia veikla nėra vykdoma. Prielaidos neišsprendžia problemos. Ją išspręsti gali padėti tik įrodymai ir visiškas skaidrumas. Dabar norėčiau pakalbėti apie tai konkrečiau.

Materialių objektų ir veiklos paieška

Valstybių narių pateikta informacija liudija apie raketų, cheminių ginklų bei mobiliųjų blokų biologiniams ginklams gaminti perkėlimą ir slėpimą. Užtikrinu Jus, kad tikrinsime bet kokią mums pateiktą informaciją ir pranešime apie viską, ką rasime, bei apie bet kokią atsisakymą suteikti galimybę tikrinti.

Iki šiol pranešėme neseniai radę nedidelį tuščių 122 mm cheminių ginklų galvučių skaičių. Irakas paskelbė, kad buvo sudaryta speciali tyrimo komisija, kurios tikslas – surasti daugiau tokių ginklų. Puiku. Bet kodėl neišplėtus paieškos? Kodėl nedeklaravus visko, ką galima rasti, ir to nesunaikinus, mums vadovaujant?

Dokumentų paieška

Kai paragindavome mūsų kolegas Irake pateikti daugiau įrodymų, labai dažnai gaudavome atsakymą, kad visi mums aktualūs dokumentai jau pateikti. Visi su biologinių ginklų programa susiję dokumentai buvo sunaikinti kartu su šiais ginklais.

Vis dėlto Irakas dar turi visus Vyriausybės bei įvairių jos vadovaujamų departamentų, institucijų ir mechanizmų archyvus. Juose turėtų būti laikomi biudžetiniai dokumentai, finansavimo suteikimo prašymai bei ataskaitos apie šių lėšų panaudojimą. Archyvuose taip pat turėtų būti saugomi akreditavimai, krovimo važtaraščiai, gamybos ir nurašytų medžiagų ataskaitos.

Atsakydamas į neseniai pateiktą UNMOVIC prašymą pristatyti kai kuriuos konkrečius dokumentus, Irakas pateikė naujus dokumentus – tai 193 puslapių sąskaitų knyga, kurioje, Irako teigimu, nurodytos visos Techninio ir mokslinio importo skyriaus, t.y. už importą biologinių ginklų progra-

mos srityje atsakingos institucijos, 1983–1990 m. laikotarpiu atliktos importo operacijos. Šie dokumentai potencialiai gali padėti išaiškinti kai kuriuos dar neatsakytus klausimus.

Neseniai atlikto patikrinimo metu vieno mokslininko privačiame name radome dėžę su dokumentais (apie 3000 puslapių). Dauguma šių dokumentų yra susiję su lazeriniu urano prisodrinimu. Šis faktas patvirtina jau seniai pareikštą įtarimą, kad dokumentai gali būti perduodami saugoti privatiems asmenims. Tokį paaiškinimą atmeta Irakas, kuris tvirtina, kad mokslinius tyrinėjimus atliekantiems darbuotojams kartais leidžiama išsinešti namo darbo dokumentus. Tačiau negalime nemanyti, kad šis atvejis yra izoliuotas ir, kad toks dokumentų perdavimas yra tyčinis, siekiant apsauginti šių dokumentų paiešką bei paslėpti juos privačių asmenų namuose.

Bet kokie tolimesni dokumentų slėpimo bandymai turės rimtas pasekmes. Irakas neseniai įvykusiose derybose išpareigojo paskatinti žmones suteikti mums galimybę tikrinti ir privačius objektus. Draudžiamiems materialiams objektams, veikalai arba dokumentams negali būti prieglobsčio. Atsisakymas nedelsiant suteikti galimybę tikrinti objektą turės labai rimtas pasekmes.

Patikimą informaciją galinčių suteikti asmenų paieška: darbuotojų sąrašas

Jeigu Irakas tvirtina, kad neturi aiškių įrodymų dokumentų pavidalu, jis privalo bent rasti asmenis, inžinierius, mokslininkus ir vadybininkus, kurie galėtų papasakoti apie savo patirtį. Žmonės kuria dideles ginklų programas ir vadovauja joms. Pokalbiai su asmenimis, kurie galėjo praeityje dalyvauti programose, padėtų užpildyti mūsų sampratos spragas. Taip pat būtų naudinga sužinoti, kad šie asmenys dabar dirba pagal taikius projektus. Štai kodėl, remdamasi rezoliucija Nr.1441, UNMOVIC paprašė pateikti tokių asmenų sąrašą.

Irakas pateikė apie 400 asmenų sąrašą, apimantį visas biologinių ir cheminių ginklų bei Irako raketų programas. Šį sąrašą galime palyginti su daugiau nei 3500 asmenų, kurių vardai yra siejami su šiomis

praeityje vykdytomis programomis. Juos JT Specialioji komisija apklausė dešimtajame dešimtmetyje arba žinojo iš dokumentų bei kitų šaltinių. Neseniai Bagdade įvykusiame susitikime Irakas išpareigojo papildyti sąrašą ir pateikė dar 80 asmenų vardus.

Galimybė gauti informaciją patikimų apklausų metu

Praeityje daug vertingos informacijos buvo gauta pokalbių metu. Taip pat buvo atveju, kai apklausiamąjį akivaizdžiai įbauginavo Irako pareigūnų dalyvavimas arba kišimasis į pokalbį. Šis faktas sąlygojo rezoliucijos Nr.1441 nuostatą, pagal kurią UNMOVIC ir Tarptautinė atominės energetikos agentūra (TATENA) gavo teisę rengti privačius pokalbius mūsų pasirinkta tvarka arba „vietoje“ Bagdade arba net užsienyje.

Kol kas į pokalbius Bagdade pakvietėme 11 asmenų. Nuolat gaudavome atsakymą, kad asmuo kalbės tik Irako kontrolės direkcijoje arba (bet kuriuo atveju) – Irako pareigūno akivaizdoje. Tai galime paaiškinti į pokalbį kviečiamų asmenų noru turėti įrodymus, kad jie nepasakė nieko tokio, ko valdžios atstovai nenorėtų, kad jie pasakytų. Neseniai Bagdade įvykusiose derybose Irakas išpareigojo paskatinti žmones sutikti dalyvauti „privačiuose“ pokalbiuose, t.y., „akis į akį“ su mumis. Nepaisant šio pažado, niekas nepasikeitė. Tačiau tikimės, kad tolesnis valdžios padaršinimas leis vertingą informaciją galintiems suteikti asmenims sutikti dalyvauti privačiuose pokalbiuose Bagdade arba užsienyje.

UNMOVIC kompetencija

Pone Prezidente, negalėčiau baigti šio pranešimo, neatkreipdamas dėmesio į stiprėjančią UNMOVIC poziciją.

Per paskutiniuosius du mėnesius UNMOVIC sustiprino savo pozicijas Irake – ten dirba iki 260 darbuotojų iš 60 valstybių. Tai maždaug 100 UNMOVIC inspektorių, 60 oro operacijas aptarnaujančių asmenų, taip pat apsaugos darbuotojai, ryšio tarnybos personalas, vertėjai raštu ir žodžiu, medikai bei kitos tarnybos mūsų biure Bagdade ir lauko biure Mosulo mieste. Visi dirba Jungtinėms Tautoms ir yra atskaitingi tik šiai organizacijai. Mūsų inspektorių, kol yra vykdoma paruošimo pro-

grama, toliau daugės. Šiuo metu Vienoje vyksta paruošiamieji kursai, kurių pabaigoje galėsime rinktis inspektorius iš maždaug 350 kvalifikuotų specialistų.

Šveicarijos Vyriausybės paskirta brigada šiuo metu atnaujinama mūsų keturis metus nenaudotus biurus Bagdade. Naujosios Zelandijos Vyriausybė prisidėjo siųsdama medikų ir ryšio komandas. Vokietijos Vyriausybė suteiks stebėjimams vykdyti skirtus nepilotuojamus skraidymo aparatus bei specialistų grupę šiems aparatams valdyti Irako teritorijoje. Kipro Vyriausybė maloniai leido mums įsteigti Lauko biurą Larnakoje. Visų šių šalių indėlis padėjo mums greitai pradėti inspekcijas ir sustiprinti poziciją. Taip pat padėjo JT Niujorke bei su mumis bendradarbiaujančios organizacijos Bagdade.

Per paskutiniuosius du mėnesius mes sustiprinome savo poziciją Irake, atlikome apie 300 patikrinimų daugiau nei 230 skirtingų objektų. Iš jų daugiau nei 20 anksčiau nebuvo tikrinę. Gruodžio pabaigoje UNMOVIC pradėjo naudoti sraigtasparnius ne tik inspektorių pervežimui, bet ir faktiškai patikrinimui metu. Turime aštuonis sraigtasparnius. Šie sraigtasparniai jau tapo neįkainojamais, nes padeda „užšaldyti“ didelius objektus, kadangi iš sraigtasparnių stebimas judėjimas objekto teritorijoje ir aplink jį.

Lauko biuro Mosulo mieste įkūrimas palengvino Irako šiaurėje esančių objektų patikrinimus. Planuojame artimiausiu laiku įkurti ir antrąjį lauko biurą Basros regione, kuriame jau patikrinome kelis objektus.

Pone Prezidente,

Šiuo metu mes turime tokių inspektorių aparatą, kad galime siųsti dideles inspektorių grupes kiekviena dieną į bet kurią Irako vietą žeme arba oru.

Norėčiau baigti šį pranešimą, pažymėdamas, kad galia, kuri išaugo per trumpą laiką ir dabar naudojama, yra Saugumo Tarybos dispozicijoje. *(Vertimas iš anglų kalbos)*

JAV pateikti Irako masinio naikinimo ginklo įrodymai – įtikinantys

Jungtinių Amerikos Valstijų pateikti įrodymai, jog Irakas turi masinio naikinimo ginklų, yra įtikinantys, Vašingtone pareiškė Lietuvos Premjeras Algirdas Brazauskas.

A. Brazauskas kalbėjo žurnalistams vasario 5 dieną po susitikimo su JAV viceprezidentu Richard Cheney (Ričardu Čėniu). Susitikime aptarta Irako krizė ir Valstybės sekretoriaus Colin Powell (Kolino Pauelo) pranešimas Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje, kuriame jis pateikė faktus, jog Irake yra masinio naikinimo ginklų.

Pasak Lietuvos diplomatų, A. Brazauskas susitikime su R. Cheney pareiškė viltį, jog pateikti Irako grėsmės įrodymai padės konsoliduoti tarptautinės visuomenės pastangas panaikinti šią grėsmę.

Brazauskas susitikime patvirtino, jog Lietuva remia JAV kovojant su tarptautiniu terorizmu

ir yra pasirengusi prisidėti prie tarptautinės koalicijos.

Jis priminė, jog Lietuva yra suteikusi JAV ir kitoms NATO sąjungininkėms savo oro erdvę ir galimybę naudotis oro uostais, taip pat, jog Lietuva jau yra nusiuntusi savo karininkus į centrinę JAV kariuomenės vadovietę, kurioje koordinuojama antiterostinė karinė operacija Afganistane ir vyksta pasirošimai galimai kampanijai Irake.

JAV ir Lietuvos tarpusavio santykiai susitikimo metu apibūdinti kaip „labai geri“.

Pasak A. Brazausko, tarptautinis pasitikėjimas Lietuva yra išaugęs, ir ji ypač sustiprino „Lietuvos parodytas nuoseklumas ir principingumas siekiant saugumo ir stabilumo pasaulyje, prisidedant prie tarptautinės bendruomenės veiksmų Balkanuose, Afganistane ir kituose regionuose“.

„Vilniaus dešimtukas“ paragino tarptautinę bendruomenę nuginkluoti Saddamo Husseino režimą

Pakviestas NATO nares ir narystės Aljanse siekiančias kandidatas vienijanti Vilniaus grupė paragino Jungtinių Tautų (JT) Saugumo Tarybą imtis visų būtinų priemonių tam, kad būtų sustabdytas Irako keliamas pavojus tarptautinės bendruomenės saugumui ir taikai.

Kaip teigiama vasario 5 dieną Vašingtone „Vilniaus dešimtuko“ užsienio reikalų ministrų išplatintame bendrame pareiškime, „aiškus ir akivaizdus pavojus, kurį kelia Saddamo Husseino (Sadamo Huseino) režimas, reikalauja vieningo demokratinės bendruomenės atsako“.

„Mes raginame Jungtinių Tautų Saugumo Tarybą imtis būtinų ir deramų žingsnių, atsakant į nuolatinę Irako keliamą grėsmę tarptautinei taikai ir saugumui“, – rašoma pareiškime, kurį JAV Valstybės departamentui perdavė „Vilniaus dešimtuko“ grupės atstovai – Latvijos, Rumunijos ir Slovakijos am-

basadoriai Vašingtone.

„Transatlantinė bendruomenė, kuriai mes priklausome, privalo drauge stoti prieš terorizmo ir diktatorių, turinčių masinio naikinimo ginklų, keliamą pavojų“, – rašoma pareiškime.

Pareiškimas paskelbtas po to, kai vasario 5 dieną JAV valstybės sekretorius Colin Powell (Kolinus Pauelas) Niujorke JT Saugumo Tarybai pateikė įrodymų apie Irako aktyvias masinio naikinimo ginklų programas bei Bagdado pastangas klaidinti JT ginkluotės inspektorius.

„Vilniaus dešimtuko“ vadinama grupė vienija pakviestas NATO nares – Lietuvą, Latviją, Estiją, Slovakiją, Slovėniją, Rumuniją ir Bulgariją bei Aljanso narystės siekiančias Albaniją, Makedoniją ir Kroatiją.

Vilniaus grupės valstybės pademonstravo paramą JAV po praėjusią savaitę paskelbto panašaus aštuonių NATO šalių Europoje

pareiškimo. Tuo tarpu Aljanso narės Prancūzija ir Vokietija kategoriškai prieštarauja karinei akcijai prieš Iraką be JT Saugumo Tarybos palaiminimo.

Vilniaus grupės pareiškime primenama, kad šalys yra pasirengusios prisidėti prie tarptautinės koalicijos, skirtos įgyvendinti JT rezoliucijos nuostatas ir nuginkluoti Iraką.

Lietuva jau anksčiau patvirtino, kad yra pasiruošusi inešti savo indėlį į tarptautinę karinę operaciją prieš Saddamo Husseino režimą Irake, jeigu ji būtų vykdoma.

Šią paramą išreiškė Prezidentas Valdas Adamkus, išrinktasis Prezidentas Rolandas Paksas ir Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas.

Lietuva jau yra suteikusi ga-

Aštuonių Europos valstybių lyderiai parėmė Vašingtoną Irako klausimu

Aštuonių Europos valstybių lyderiai sausio 30 dieną pritarė Jungtinių Amerikos Valstijų norui nuginkluoti Irako prezidentą Sadamą Husseiną (Sadamą Huseiną) ir taip suteikė labai reikalingą diplomatinę paramą JAV Prezidentui George W. Bush (Džordžui Bušui), kurio pozicijai Irako klausimu nepritaria Prancūzija ir Vokietija.

Keliuose Europos ir Amerikos laikraščiuose, tarp jų – „The Times“, Europos Sąjungos narių Didžiosios Britanijos, Italijos, Ispanijos, Portugalijos bei Danijos ir kandidačių į ES Lenkijos, Vengrijos ir Čekijos lyderiai paragino Sąjungoje laikytis vienybės. „Transatlantiniai santykiai neturi tapti dabartinio Irako režimo nuolatinių mėginimų kelti grėsmę pasaulio saugumui auka, – savo straipsnyje rašo lyderiai. – Mūsų stiprybė glūdi vienybėje“.

„Irako režimas ir jo masinio naikinimo ginklai kelia aišką grėsmę pasaulio saugumui“, – rašė premjerai, taip netiesiogiai ragindami prisidėti Prancūzijos Prezidentą Jacques Chirac (Žaką Širaką) ir Vokietijos kanclerį Gerhard Schröder (Gerhardą Šrioderį). Laišką pasirašė Britanijos Premjeras Tony Blair (Tonis Bleras), Ispanijos Premjeras Jose Maria Aznar (Chosė Marija Asnaras), Italijos Premjeras Silvio Berlusconi (Silvijus Berlusconi), Portugalijos Premjeras Jose Ma-

limybę JAV ir kitoms NATO sąjungininkėms prireikus naudotis Lietuvos oro erdve ir oro uostais. Be to, Lietuva pasiuntė savo karininką į JAV karinių pajėgų vadovietę (CENTCOM), o šalies karo medikai, krovinių gabavimo specialistai galėtų dalyvauti humanitarinėse akcijose Irake.

Apie 40 Lietuvos specialiųjų pajėgų karių dabar dalyvauja tarptautinėje antiteroristinėje operacijoje „Tvirta taika“ („Enduring Freedom“) Afganistane, ten dirbo Lietuvos karo medikai.

Diktatoriaus Saddamo Husseino vadovaujamas Irakas pastarąjį dešimtmetį kelė pasaulio susirūpinimą dėl masinio naikinimo ginklų programų. (Parengta pagal BNS inf.)

nel Barroso (Žozė Manuelis Barosu), Vengrijos Premjeras Peteris Medgyessy (Peteris Medešis), Lenkijos Premjeras Leszek Miller (Lešėkas Mileris), Danijos Premjeras Anders Fogh Rasmussen (Andersas Fouhas Rasmusenas) ir Čekijos Prezidentas Vaclav Havel (Vaclavas Havelas). T. Blair, kuris yra artimiausias G. W. Bush karo su terorizmu sąjungininkas, siekia įtikinti ES valstybių vadovus paremti griežtą JAV Prezidento poziciją Irako atžvilgiu. Bendro straipsnio idėją pasiūlė Ispanijos Premjeras J.M. Aznaras. Kaip nurodė aštuonių Europos šalių lyderiai, gyvybiškai svarbu, kad visos ES šalys pademonstruotų paramą JT 1441 rezoliucijai, kuri sudarė sąlygas JT ginklų inspektoriams grįžti į Iraką ir atnaujinti cheminių, branduolinių ir biologinių ginklų paiešką.

„Siunčiame aišką, ryžtingą ir nedviprasmišką žinią, kad panaikinsime grėsmę, kurią pasauliui kelia Saddamo Husseino masinio naikinimo ginklai. Turime likti vieningi reikalaujanti, kad jo režimas nusiginkluotų“, – rašoma straipsnyje.

Aštuoni lyderiai nurodė, kad jų priešas nėra Irako liaudis ir pažymėjo, kad jei Irakas nepaklus JT Saugumo Tarybos rezoliucijoms, tai pakirs JT autoritetą ir sukels grėsmę visam pasauliui. (Parengta pagal „Reuters“ – BNS inf.)

Lietuvos Respublika prisideda prie pažangios tarptautinės humanitarinės teisės ir vaikų teisių apsaugos plėtros

Lietuvos Respublikos Seimas 2002 m. lapkričio 12 d. įstatymu Nr. IX-1196 ratifikavo 1989 m. vaiko teisių konvencijos 2000 m. fakultatyvinį protokolą dėl vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose. Ratifikavęs šį Protokolą, Lietuvos Respublika prisideda prie pažangios tarptautinės humanitarinės teisės ir vaikų teisių apsaugos plėtros.

Lietuvos Respublikos Seimas ratifikavo 1989 metų JT Vaiko teisių konvenciją 1995 m. liepos 3 d. Konvencijos 38 straipsnis įpareigojo valstybes imtis priemonių, kad vaikai iki 15 metų nedalyvautų karo veiksmuose ir nebūtų šaukiami į karo tarnybą, bet tai taikytina tik nacionalinėms ginkluotosioms pajėgoms. Protokolas padidina šią amžiaus ribą iki 18 metų, taip pat išplečia vaikų dalyvavimo karo veiksmuose ar šaukimo į karo tarnybą taikymą ir valstybės ginkluotosioms pajėgoms nepriklausančioms ginkluotoms grupėms.

Protokolas įsigaliojo 2002 m. vasario 12 d., praėjus 3 mėnesiams po to, kai Protokolo ratifikavimo raštus deponavo dešimtoji valstybė. Šį Protokolą yra ratifikavusi 31 valstybė (tarp jų – ES ir/arba NATO šalys (Austrija, Belgija, Italija, Suomija, Čekija, Islandija, Ispanija ir Kanada), taip pat šios Europos šalys – Andora, Monakas, Bulgarija bei Šventasis Sostas). Protokolą pasirašė ir rengiasi ratifikuoti dar 80 valstybių (tarp jų likusios ES ir/arba NATO šalys (Airija, Danija, JAV, Vokietija, Graikija, Prancūzija, Nyderlandai, Portugalija, Liuksemburgas, Švedija, Lenkija, Vengrija, Jungtinė Karalystė, Norvegija ir Turkija), taip pat Rusija ir Kinija bei dauguma nepaminėtų Europos šalių (Azerbaidžanas, Bosnija ir Hercegovina, Makedonija, Latvija, Lichtenšteinas, Malta, Moldova, San Marinas, Slovakija, Slovėnija, Šveicarija, Ukraina, Jugoslavija)). Lietuvos Respublika pasirašė Protokolą 2002 m. vasario 13 d.

Protokolas, atsižvelgdamas į tarptautinės humanitarinės teisės raidą, papildoma Konvencijos 38 straipsnį šiomis svarbiausiomis naujomis nuostatomis:

1) Protokolo 1 straipsnis įpareigoja valstybes užtikrinti, jog jaunesni kaip 18 metų jų ginkluotųjų pajėgų nariai tiesiogiai nedalyvautų karo veiksmuose;

2) Protokolo 2 straipsnis įpareigoja valstybes užtikrinti, kad jaunesni kaip 18 metų asmenys nebūtų priverstinai imami į tarnybą jų ginkluotosiose pajėgose;

3) Protokolo 4 straipsnis įpareigoja valstybes užtikrinti, jaunesni kaip 18 metų asmenys taip pat nebūtų priverstinai imami į tarnybą ar naudojami karo veiksmuose ginkluotosioms pajėgoms nepriklausančiose ginkluotose grupėse.

Įstatymo 2 straipsnyje nurodomas Lietuvos Respublikos pareiškimas, privalomas pagal Protokolo 3 straipsnio 2 dalį. Pareiškime nurodoma, kad minimalus bet kokios karo tarnybos Lietuvos Respublikos ginkluotosiose pajėgose amžius yra 18 metų, paaiškinant, kad tai yra savanoriškos tarnybos minimalus amžius, o privalomai tarnybai yra nustatytas dar didesnis minimalus amžius – 19 metų. Be to, nurodomos teisinės apsaugos priemonės šių nuostatų vykdymui užtikrinti – atsakomybė už vaikų iki 18 metų priverstinį ėmimą į valstybės ginkluotąsias pajėgas.

Įstatymas gali būti inkorporuotas į Lietuvos Respublikos teisinę sistemą, Baudžiamajame kodekse numatytas trūkstamas įsipareigojimų pagal Protokolo nuostatas vykdymo garantijas – baudžiamąją atsakomybę už vaikų iki 18 metų ėmimą į valstybės ginkluotosioms pajėgoms nepriklausančias ginkluotas grupes, taip pat už vaikų panaudojimą karo veiksmuose. Šiuo tikslu Vyriausybė yra parengusi ir pateikusi Seimui Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 8¹ straipsnio pakeitimo ir papildymo 345 straipsniu įstatymo projektą.

1989 m. vaiko teisių konvencijos

2000 m. fakultatyvinis protokolas dėl vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose

Valstybės, šio Protokolo Šalys, paskatintos didžiulės paramos Vaiko teisių konvencijai, rodančios plačiai paplitusį pasiryžimą siekti vaiko teisių plėtojimo ir apsaugos; dar kartą patvirtindamos, kad vaikų teisėms būtina ypatinga apsauga, ir ragindamos nuolat gerinti visų be išimties vaikų padėtį, taip pat juos ugdyti ir lavinti taikos bei saugumo sąlygomis;

sunerimusios dėl žalingo ir plačiai paplitusio ginkluotų konfliktų poveikio vaikams bei ilgalaikių jo padarinių tvariai taikai, saugumui ir plėtrai;

smerkdamos atvejus, kai vaikai pasirenkami taikiniais ginkluotų konfliktų metu, taip pat tiesiogines atakas prieš tarptautinės teisės saugomus objektus, įskaitant vietas, kuriose paprastai būna daug vaikų, tokias kaip mokyklos bei ligoninės;

pažymėdamos, kad yra priimtas Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statusas, ir ypač tai, kad jį kaip karo nusikaltimas įtrauktas jaunesnių kaip 15 metų vaikų šaukimas ir ėmimas į karo tarnybą, taip pat jų naudojimas aktyviai veiklai karo veiksmuose tarptautinių ir vietinių ginkluotų konfliktų metu;

todėl laikydamosi nuomonės, kad, norint dar labiau pagerinti Vaiko teisių konvencijoje pripažintų teisių įgyvendinimą, būtina stiprinti vaikų apsaugą nuo dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose;

pažymėdamos, kad Vaiko teisių konvencijos 1 straipsnis nurodo, kad Konvencijoje vaikas – tai kiekvienas jaunesnis kaip 18 metų asmuo, išskyrus tuos atvejus, kai pagal tam vaikui galiojančius įstatymus pilnamečiu tampama anksčiau;

būdamos įsitikinusios, kad Konvencijos fakultatyvinis protokolas, nustatantis vyresnį amžių, nuo kurio asmenys gali būti imami į tarnybą ginkluotosiose pajėgose ir gali dalyvauti karo veiksmuose, veiksmingai padės įgyvendinti principą, kad, sprendžiant visus su vaikais susijusius klausimus, didžiausias dėmesys turi būti skiriamas vaiko interesams;

pažymėdamos, kad 1995 m. gruodžio mėnesį įvykusi dvidešimt šeštoji Tarptautinė Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio konferencija, be kita ko, rekomendavo, kad konflikto šalys imtųsi visų galimų veiksmų, kad užtikrintų, jog jaunesni kaip 18 metų vaikai nedalyvautų karo veiksmuose;

sveikindamos tai, kad 1999 m. birželio mėnesį buvo vieningai priimta Tarptautinės darbo organizacijos Konvencija Nr. 182 dėl vaikų darbo sunkiausių formų uždraudimo ir skubių veiksmų joms panaikinti, kuri, be kita ko, draudžia prievartinį ir privalomą vaikų ėmimą į karo tarnybą dalyvauti ginkluotuose konfliktuose;

didžiai susirūpinusios ir smerkdamos atvejus, kai valstybės ginkluotosioms pajėgoms nepriklausančios ginkluotos grupuotės ima vaikus į karo tarnybą, juos apmoko ir naudoja karo veiksmuose toje valstybėje ir už jos ribų, taip pat pripažindamos atsakomybę tų, kurie tokiu būdu ima vaikus į karo tarnybą, juos apmoko ir naudoja tokiems tikslams;

primindamos, kad kiekvienai ginkluoto konflikto šaliai tenka įsipareigojimas laikytis tarptautinės humanitarinės teisės nuostatų;

pabrėždamos, kad šis Protokolas nepažeidžia Jungtinių Tautų Organizacijos Įstatuose, įskaitant jų 51 straipsnį, nurodytų tikslų ir principų bei atitinkamų humanitarinės teisės normų;

atsižvelgdamos į tai, kad visapusiškai vaikų apsaugai, ypač ginkluotų konfliktų ir užsienio valstybės okupacijos metu, būtinos taikos ir saugumo sąlygos, grindžiamos visiška pagarba Įstatuose nurodytiems tikslams bei principams ir atitinkamų dokumentų žmogaus teisių srityje laikymusi;

suvokdamos ypatingus poreikius tų vaikų, kurie dėl savo ekonominės ar socialinės padėties arba lyties yra ypač prastai apsaugoti nuo šiam Protokolui prieštaraujančio ėmimo į karo tarnybą bei panaudojimo karo veiksmuose;

atmindamos, kad būtina nagrinėti pagrindines ekonomines, sociali-

nes ir politines vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose priežastis;

būdamos įsitikinusios, kad būtina stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą įgyvendinant šio Protokolo nuostatas, taip pat gerinti fizinę ir psichologinę socialinę vaikų, tapusių ginkluotų konfliktų aukomis, reabilitaciją bei jų reintegraciją į visuomenę;

skatindamos visuomenę, ypač vaikus ir nukentėjusius vaikus, dalyvauti vykdam informacines ir švietimo programas, susijusias su šio Protokolo įgyvendinimu,

s u s i t a r ė:

1 straipsnis

Valstybės Šalys imasi visų galimų priemonių, kad užtikrintų, jog jaunesni kaip 18 metų jų ginkluotųjų pajėgų nariai tiesiogiai nedalyvautų karo veiksmuose.

2 straipsnis

Valstybės Šalys užtikrina, kad jaunesni kaip 18 metų asmenys nebūtų priverstinai imami į tarnybą jų ginkluotosiose pajėgose.

3 straipsnis

1. Atsižvelgdamos į Vaiko teisių konvencijos 38 straipsnyje išdėstytus principus ir pripažindamos, kad pagal šią Konvenciją jaunesni kaip 18 metų asmenys turi teisę į specialią apsaugą, Valstybės Šalys padidina minėto straipsnio 3 dalyje nurodytą minimalų amžių, kurio sulaukę asmenys savo noru gali būti imami į tarnybą Valstybių Šalių nacionalinėse ginkluotosiose pajėgose.

2. Ratifikuodama šį Protokolą arba prie jo prisijungdama kiekviena Valstybė Šalis deponuoja privalomą deklaraciją, nustatančią minimalų amžių, nuo kurio ji leis savanorišką asmenų ėmimą į tarnybą savo nacionalinėse ginkluotosiose pajėgose, ir nurodančią apsaugos priemones, kurių ji ėmėsi, kad užtikrintų, jog toks ėmimas nebūtų nesavanoriškas ar prievartinis.

3. Valstybės Šalys, kurios leidžia jaunesnių kaip 18 metų asmenų savanorišką ėmimą į tarnybą savo nacionalinėse ginkluotosiose pajėgose, taiko apsaugos priemones, kad užtikrintų mažiausiai tai, kad:

- toks ėmimas būtų tikrai savanoriškas;
- toks ėmimas būtų atliekamas gavus asmens tėvų arba jo teisėtų globėjų sutikimą, kurį jie duoda turėdami visą su tuo susijusią informaciją;
- tokie asmenys būtų informuoti apie visas su tokia karine tarnyba susijusias prievoles;
- prieš priimant tokius asmenis į karo tarnybą nacionalinėse pajėgose, šie pateiktų patikimų jų amžių patvirtinančių įrodymų.

4. Kiekviena Valstybė Šalis gali bet kada sugriežtinti savo deklaracijos nuostatas apie tai pranešdama Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris apie tai informuoja visas Valstybes Šalis. Toks pranešimas įsigalioja tą dieną, kai jį gauna Generalinis Sekretorius.

5. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas reikalavimas padidinti minimalų amžių netaikomas, nepažeidžiant Vaiko teisių konvencijos 28 ir 29 straipsnių nuostatų, mokykloms, kurioms vadovauja arba kurias kontroliuoja Valstybių Šalių ginkluotosios pajėgos.

4 straipsnis

1. Valstybės ginkluotosios pajėgos nepriklausančios ginkluotos grupės jokiomis aplinkybėmis neturi imti į karo tarnybą jaunesnių kaip 18 metų asmenų arba naudoti jų karo veiksmuose.

2. Valstybės Šalys imasi visų galimų priemonių, kad užkirstų kelią tokiam asmenų ėmimui į karo tarnybą ir jų panaudojimui karo veiksmuose, įskaitant teisinių priemonių, būtinų uždrausti tokią veiklą ir ją kriminalizuoti, priėmimą.

3. Šio straipsnio taikymas nekeičia ginkluoto konflikto šalių teisinio statuso.

5 straipsnis

Jokia šio Protokolo nuostata negali būti aiškinama kaip užkertanti kelią taikyti Valstybės Šalies įstatymų, tarptautinių dokumentų ir tarptautinės humanitarinės teisės nuostatas, kurios padėtų geriau įgyvendinti vaiko teises.

6 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Šalis imasi visų reikiamų teisinių, administracinių ir kitų priemonių, kad savo jurisdikcijoje užtikrintų veiksmingą šio Protokolo nuostatų įgyvendinimą ir vykdymą.

2. Valstybės Šalys įsipareigoja plačiai paskelbti šio Protokolo principus ir nuostatas bei tinkamomis priemonėmis juos populiarinti suaugusiems ir vaikams.

3. Valstybės Šalys imasi visų galimų priemonių, kad užtikrintų, jog jų jurisdikcijai priklausantys asmenys, paimti į karo tarnybą arba naudojami karo veiksmuose pažeidžiant šį Protokolą, būtų demobilizuoti ar kitaip atleisti nuo tarnybos. Prireikus Valstybės Šalys suteikia tokiems asmenims visą pagalbą, reikalingą jų fizinei ir psichologinei reabilitacijai bei reintegracijai į visuomenę.

7 straipsnis

1. Valstybės Šalys bendradarbiauja įgyvendindamos šį Protokolą, įskaitant techninį bendradarbiavimą ir finansinę paramą, kad užkirstų kelią bet kokiai šiam Protokolui prieštaraujantiems veiksmai ir dalyvautų šį Protokolą pažeidžiančių veiksmų aukomis tapusių asmenų reabilitacijos ir reintegracijos į visuomenę procese. Tokia parama teikiama ir bendradarbiaujama pasikonsultavus su atitinkamomis Valstybėmis Šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis.

2. Galinčios suteikti minėtą paramą Valstybės Šalys ją teikia pagal jau veikiančias daugiašales, dvišales ar kitas programas arba, be kita ko, per savanorišką fondą, įsteigtą pagal Generalinės Asamblėjos taisykles.

8 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Šalis per dvejus metus nuo tos dienos, kai tai Valstybei Šaliai įsigalioja šis Protokolas, Vaiko teisių komitetui pateikia ataskaitą su išsamia informacija apie priemones, kurių ji ėmėsi, kad įgyvendintų šio Protokolo nuostatas, įskaitant priemones, kurių buvo imtasi siekiant įgyvendinti nuostatas dėl vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose ir jų ėmimo į karo tarnybą.

2. Po to, kai pateikia minėtą išsamią ataskaitą, kiekviena Valstybė Šalis į ataskaitas, pateikiamas Vaiko teisių komitetui pagal Konvencijos 44 straipsnį, įtraukia visą papildomą informaciją, susijusią su šio Protokolo įgyvendinimu. Kitos valstybės, šio Protokolo Šalys, ataskaitas pateikia kas penkeri metai.

3. Vaiko teisių komitetas gali paprašyti Valstybių Šalių pateikti su šio Protokolo įgyvendinimu susijusias papildomas informacijos.

9 straipsnis

1. Šį Protokolą gali pasirašyti kiekviena valstybė, kuri yra Konvencijos Šalis arba yra ją pasirašiusi.

2. Šis Protokolas turi būti ratifikuotas, prie jo gali prisijungti kiekviena valstybė. Ratifikavimo arba prisijungimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

3. Generalinis Sekretorius, kaip Konvencijos ir šio Protokolo deponitaras, informuoja visas valstybes, Konvencijos Šalis, ir visas Konvenciją pasirašiusias valstybes apie kiekvieną šio Protokolo 3 straipsnyje nurodytą deklaracijos dokumentą.

10 straipsnis

1. Šis Protokolas įsigalioja praėjus trimis mėnesiams nuo tos dienos, kai deponuojamas dešimtas ratifikavimo arba prisijungimo dokumentas.

2. Kiekvienai valstybei, kuri ratifikuoja šį Protokolą arba prie jo prisijungia po jo įsigaliojimo, Protokolas įsigalioja praėjus vienam mėnesiui nuo tos dienos, kai ta valstybė deponuoja savo ratifikavimo arba prisijungimo dokumentą.

11 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Šalis gali bet kada denonsuoti šį Protokolą, apie tai raštu pranešusi Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris po to apie tai informuoja kitas valstybes, šios Konvencijos Šalis, ir visas Konvenciją pasirašiusias valstybes. Denonsavimas įsigalioja praėjus

vieneriems metams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna minėtą pranešimą. Tačiau jei tiems metams baigiantis Protokolą denonsuojanti Valstybė Šalis dalyvauja ginkluotame konflikte, denonsavimas neįsigalioja tol, kol nepasibaigia tas konfliktas.

2. Toks denonsavimas neatleidžia tos Valstybės Šalies nuo jos įsipareigojimų pagal šį Protokolą dėl bet kokių veiksmų, padarytų iki denonsavimo įsigaliojimo dienos. Taip pat toks denonsavimas jokiu būdu neužkerta kelio toliau svarstyti bet koki klausimą, kuris jau buvo svarstomas Vaiko teisių komitete iki denonsavimo įsigaliojimo dienos.

12 straipsnis

1. Kiekviena Valstybė Šalis gali pasiūlyti šio Protokolo pataisą ir pateikti ją Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui. Gavęs tokią siūlomą pataisą, Generalinis Sekretorius perduoda ją Valstybėms Šalims prašydamas jų pranešti, ar jos norėtų, kad būtų surengta Valstybių Šalių konferencija, kurioje būtų svarstomos siūlomos pataisos ir dėl jų balsuojama. Jei per keturis mėnesius nuo minėto perdavimo dienos bent vienas trečdalis Valstybių Šalių pareiškia, kad jos norėtų tokios konferencijos, Generalinis Sekretorius tokią konferenciją sušaukia, o ja rūpinasi Jungtinių Tautų Organizacija. Visos konferencijoje dalyvavusių ir balsavusių Valstybių Šalių priimtos pataisos pateikiamos tvirtinti Jungtinių Tautų Generalinei Asamblėjai.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį priimta pataisa įsigalioja, kai ją patvirtina Generalinė Asamblėja ir priima dviejų trečdalių Valstybių Šalių dauguma.

3. Kai pataisa įsigalioja, ji tampa privaloma toms Valstybėms Šalims, kurios ją priėmė, o kitoms Valstybėms Šalims lieka privalomos šio Protokolo nuostatos ir visos jų anksčiau priimtos pataisos.

13 straipsnis

1. Šio Protokolo tekstai anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis yra vienodai autentiški, jie deponuojami Jungtinių Tautų Organizacijos archyvuose.

2. Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius patvirtintas šio Protokolo kopijas perduoda visoms valstybėms, Konvencijos Šalims, ir visoms Konvenciją pasirašiusioms valstybėms.

2000 m. gegužės 25 d.

2003 01 20 Seimo NATO reikalų komisijos uždareme posėdyje svarstytas klausimas dėl Nacionalinio saugumo ir gynybos bei Užsienio reikalų komitetų ir NATO reikalų komisijos veiklos, susijusios su Šiaurės Atlanto sutarties protokolo dėl Lietuvos Respublikos prisijungimo ratifikavimo procesu. Posėdyje dalyvavo: Antanas Valionis – užsienio reikalų ministras, Linas Linkevičius – krašto apsaugos ministras, brg. gen. Valdas Tutkus – Kariuomenės lauko (sausumos) pajėgų vadas, Valdemaras Sarapinas – Krašto apsaugos ministerijos valstybės sekretorius, Giedrius Čekuolis – Užsienio reikalų ministerijos sekretorius, Rytis Paulauskas – Užsienio reikalų ministerijos Daugiašalių santykių departamento direktorius, Jonas Grinevičius – Užsienio reikalų ministerijos Integracijos į NATO skyriaus vedėjas. (*NATO reikalų komisijos inf.*)

2003 01 27-31 Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje vyko specializuoti humanitarinės teisės kursai taktikos specialistams „Ginkluotųjų konfliktų teisė, integruota į teorines taktikos pratybas naudojant žemėlapi ir štabų mokymo programas“. Kursus vedė Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto atstovas Centrinei Europai Pelle Rosdahl (Pelė Rosdalis), koordinavo Lietuvos kariuomenės Mokymų ir doktrinų valdyba. Mokymuose dalyvavo 12 karių iš įvairių karinių vienetų. Šiais kursais Tarptautinis Raudonojo Kryžiaus komitetas baigė ginkluoto konflikto teisės kursų programą Lietuvoje, kurios tikslas – įgyvendinti ginkluoto konflikto teisę Lietuvos kariuomenės karių rengimo programose. (*LKMDV inf.*)

Renginiai, skirti Lietuvos valstybės atkūrimo dienai Vasario 16-ajai

Vasario 15 d. Šeštadienis

10.00 val.

Gėlių, padedamų ant Vasario 16-osios Akto signatarų kapų, perdavimo ceremonija Lietuvos Respublikos Prezidentūroje.

17.00 val.

Lietuvos nacionalinių kultūros ir meno premijų teikimo iškilmės Lietuvos Respublikos Prezidentūroje.*

Vasario 16 d. Sekmadienis

10.00 val.

Vasario 16-osios Nepriklausomybės Akto signatarų pagerbimas Rasų kapinėse.

11.00 val.

Valstybės apdovanojimų teikimo ceremonija Lietuvos Respublikos Prezidentūroje.*

12.00 val.

Trijų Baltijos valstybių vėliavų pakėlimo ceremonija Simono Daukanto aikštėje, Vilniuje.

12.00 val.

Vytauto Didžiojo ir Vyčio kryžiaus vėliavų pakėlimo ceremonija Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje, Kaune.

12.30 val.

Šv. Mišios Vilniaus arkikatedroje bazilikoje.

14.00 val.

Vasario 16-osios minėjimas prie Lietuvos Nepriklausomybės signatarų namų.

15.00 val.

1949 m. vasario 16-osios Lietuvos Laisvės Kovų Sąjūdžio Tarybos deklaracijos minėjimas aikštėje prie Krašto apsaugos ministerijos.

17.00 val.

Iškilmingas minėjimas Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre:

Lietuvos Respublikos himnas „Tautiška giesmė“.

JE Lietuvos Respublikos Prezidento kalba.

S.Vainiūnas. Simfoninis paveikslas „Sutartinė“.

J.Gruodis. Adagio iš baleto „Jūratė ir Kastytis“.

F. Chopin koncertas fortepionui Nr. 2 (2ir 3 dalys), solistas E.Minkštimas.

E.Elgar Pomp and circumstance, karinis maršas Nr.1.

19.30 val.

Koncertas Arkikatedros bazilikos aikštėje, Vilniuje „Dainuojanti Lietuva“.

* – su kvietimais

Lietuvos kariuomenė persitvarkys kolektyvinei gynybai

NATO pareigūnai teigiamai įvertino Lietuvos kariuomenės – būsimos Aljanso sąjungininkės pasirengimą reformoms ir rekomendavo jau iki 2004 metų pavasario pradėti įgyvendinti naują ginkluotųjų pajėgų struktūrą.

Apie tai krašto apsaugos sistemos karinių padalinių vadų ir tarnybų viršininkų išplėstiniame posėdyje sausio 31 dieną informavo Krašto apsaugos ministerijos sekretorius, derybų grupės dėl stojimo į Šiaurės Atlanto Sutarties Organizaciją vadovo pavaduotojas Povilas Malakauskas.

Jis supažindino su Briuselyje pasibaigusiomis derybomis ir karinėmis konsultacijomis bei komentavo NATO pateiktas rekomendacijas.

Anot P. Malakausko, Lietuvos kariuomenėje daugės profesionalių karių ir mažės šauktinių. Pagrindiniai ateities ginkluotųjų pajėgų kriterijai – mobilumas, aukšta profesinė parengtis ir aprūpinimas, galimybė greitai perdislokuoti. Karinį rezervą rekomenduojama mažinti nuo 20 tūkst. iki 7 tūkst. karių, taip pat siūloma atsisakyti teritorinės gynybos principo.

NATO pareigūnai taip pat rekomendavo kuo greičiau parengti ir jau šią vasarą pradėti siųsti karininkus dirbti į NATO štabus, kad jie įsitrauktų į planavimo, vadovavimo ir valdymo procesą.

Lietuvos pasirengimas kolektyvinei gynybai turi būti pagrįstas finansiniais resursais. NATO ekspertų vertinimu, Lietuva neturėtų atsisakyti išsipareigojimo gynybos išlaidoms skirti 2 procentus nuo

bendrojo vidaus produkto.

Lietuvos kariuomenės struktūrų pertvarką numatoma įvykdyti iki 2008 metų.

Pasitarimo metu kalbėjęs JAV karinis ekspertas, atsargos generolas majoras David Bice (Deividas Baisas), kuris dalyvavo Briuselyje vykusiose karinėse konsultacijose, pažymėjo, kad Lietuva pagal pasirengimą karinėms reformoms yra laikoma lydere tarp šalių, kurios Prahėje buvo pakviestos tapti NATO nareimis.

D. Bice akcentavo, kad Lietuva planuodama savo karinių pajėgų plėtrą turėtų orientuotis net į 2014 metus.

Lietuvos kariuomenės vadas gen.mjr. Jonas Kronkaitis pabrėžė, kad dėl kariuomenės reformos būtų įvairių nuomonių. Tačiau ateina laikas priimti sprendimus ir juos reikia įgyvendinti. Pasak jo, bus rūpinamasi, kad permainos vyktų sklandžiai, dėl to nebūtų neigiamų pasekmių žmonėms.

Krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius paragino pasitarime dalyvavusius vadus informuoti karius apie pertvarką rengiant Lietuvos kariuomenę kolektyvinei gynybai NATO sudėtyje.

Pasitarime dalyvavo viceministras Jonas Gečas, valstybės sekretorius Valdemaras Sarapinas, sekretoriai Jūratė Raguckienė ir Jokūbas Lileika, kariuomenės vado pavaduotojas, Lauko (sausumos) pajėgų vadas brg. gen. Valdas Tutkus, KAM Gynybos štabo viršininkas plk. Antanas Jurgaitis, karinių apygardų bei karinių dalinių vadai. (RITA GRUMADAITĖ)

Krašto apsaugos ministerija bendradarbiaus su Jaunimo debatų klubu

Krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius sausio 28 dieną susitiko su Vilniaus debatų klubo nariais – moksleiviais ir studentais – bei aptarė bendradarbiavimo perspektyvas.

Moksleiviai ir studentai supažindino su antikorpucine programa, savo veikla bei pasiekimais. Šis debatų klubas, pasaulinio tinklo dalis, pernai tapo Europos debatų vicečempionais.

Vilniaus miesto jaunuoliai, priklausantys šiam klubui, taip pat rengia debatus saugumo bei gynybos temomis. L. Linkevičius pasiūlė tampriau bendradarbiauti su Krašto apsaugos ministerija ieškant įdomesnių formų visuomenės švietimo saugumo klausimais.

Kadangi į pasaulinį debatų klubų tinklą įsitraukę ir Latvijos bei Estijos jaunuoliai, buvo aptariama bendra Baltijos šalių jaunimo diskusijų galimybė.

Ministro susitikimo su Vilniaus debatų klubo nariais metu diskutuota apie Irako krizę, Lietuvos

integraciją į ES ir NATO, korupciją.

L. Linkevičius paragino aktualiomis temomis besidominčius jaunuolius aktyviai savo nuomonę reikšti ir viešose diskusijose žiniasklaidoje.

Bendradarbiavimas su jaunuimu – viena iš prioritetinių Krašto apsaugos ministerijos ryšių su visuomene kryptį.

Krašto apsaugos sistemoje nuolat vyksta įvairūs renginiai, skirti vaikams, jaunimui. Daugelis karinių dalinių yra sudarę bendradarbiavimo sutartis su mokyklomis, vaikų globos įstaigomis. Mokykloms teikiama informacinė medžiaga (kompaktinės plokštelės, filmai, knygos, kt.), nuo 2001 m. kartu su Lietuvos šaulių sąjunga organizuojamos mobiliosios stovyklos, kuriose išsėjęs per 10 tūkstančių vaikų. Rengiami konkursai, paskaitos, kiti renginiai, kai kurie iš jų – kartu su visuomeninėmis organizacijomis. Kartu su mokyklomis kariuomenė organizuoja ir įvairius sportinius renginius. (Viešųjų ryšių departamento inf.)

Su Jaunimo debatų klubo nariais susitiko krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius, ministerijos valstybės sekretorius Valdemaras Sarapinas, Viešųjų ryšių departamento direktorius plk.ltn. Rimas Litvinas bei kiti departamento atstovai

Nugalėtojams įteikiami apdovanojimai. Kęstučio Dijoko nuotr.

2003 01 29 Karo akademijos sporto bazėje vyko 6-ųjų Krašto apsaugos

žaidynių svarsčių kilnojimo varžybos, kuriose dalyvavo 16 komandų.

Varžybų nugalėtoja tapo Lietuvos karo akademijos komanda, surinkusi 194 taškus. Antroji vieta atiteko Lietuvos didžiojo kunigaikščio Algirdo mechanizuotojo bataliono komandai, surinkusiai 194 taškus. Trečiąją vietą laimėjo KASP Dariaus ir Girėno 2-oji rinktinė – 119 taškų. (ALINA ŽEBRAUSKAITĖ)

Kariai pasirengę padėti gyventojams potvynio metu

2003 01 31 Vakarų karinės apygardos vadas plk.ltn. Česlovas Šlėgaitis ir štabo viršininkas pulkininkas leitenantas Sergejus Draščiuikas supažindino krašto apsaugos vadovybę, kaip kariai rengiasi padėti gyventojams galimo potvynio metu.

Karininkai informavo, kad gelbėjimo operacijas vykdyti pasirengę apie 500 karių, bus skirtas vienas karinis sraigtasparnis su igula. Iš viso planuojama panaudoti 112 transporto priemonių.

Toks planas rengiamas kiekvienais metais, išanalizavus praėjusiais metais kilusių potvynių bei jų padarinių likvidavimo situacijas, patikslinus užliejamų teritorijų gyventojų sąrašus. Pasirengimo potvyniui plane numatomos galimos karių dislokavimo vietos, logistika,

reikalinga gelbėjimo darbams.

Praėjusiais metais kariuomenės daliniai potvynio metu suteikė pagalbą Šilutės ir Pagėgių savivaldybių gyventojams, buvo sudaryta operatyvinė karių grupė, padėjusi Klaipėdos apskrities civilinės saugos departamentui kontroliuoti situaciją potvynio apsemtoje teritorijoje.

Siekdama padėti civiliams potvynio metu Krašto apsaugos ministerija nupirko 2 vikšrinės amfibijos PTS-M, kainavusias 117, 4 tūkst. litų.

Kaip sakė Vakarų karinės apygardos vadai, periodinio vandens pakilimo metu užliejama apie 40 tūkst. hektarų zona, kurioje gyvena per 4 tūkst. gyventojų. Šioje vietovėje įsikūrę 37 gyvenvietės ir kaimai, 720 vienkiemių.

Praėjusiais metais potvynio metu kariai gyventojus gelbėjo švediškais transporteriais

Vakarų karinės apygardos kariškiai pasirengę padėti potvynio apsemtų Šilutės rajono ir Pagėgių savivaldybių gyventojams – juos evakuoti, atlikti potvynio rajono žvalgybą iš oro. Kariškiai kiekvieną dieną fiksuoja vandens lygį.

Šilutėje ir Pagėgiuose jau vei-

kia Ekstremalių situacijų valdymo centrai, kuriems priskirta ir po vieną Vakarų karinės apygardos ryšio karininką. Kariuomenės pajėgos į potvynio vietas bus siunčiamos Civilinės saugos departamento prie Krašto apsaugos ministerijos direktoriaus prašymu. *(Viešųjų ryšių departamento inf.)*

Karo akademijoje 16 Lietuvos karininkų baigė Kapitonų kursų

2003 01 30 Lietuvos karo akademijoje įvyko pirmosios Kapitonų kursų klausytojų laidos išleistuvės.

Šešiolikai Lietuvos karininkų buvo įteikti pažymėjimai, suteikiantys kuopos vado (bataliono štabo karininko) kvalifikaciją, ir baigimo ženklai.

Pasveikinti absolventų atvyko krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius, kariuomenės vadas gen.mjr. Jonas Algirdas Kronkaitis, Lauko (sausumos) pajėgų vadas brg.gen. Valdas Tutkus, Krašto apsaugos savanorių pajėgų vadas plk. Arvydas Pocius, kariuomenės batalionų vadai, Lietuvoje akredituoti užsienio gynybos atašė.

Sveikindamas Kapitonų kur-

sų absolventus, krašto apsaugos ministras L.Linkevičius pažymėjo, kad šie kursai vienodai svarbūs ir krašto apsaugos sistemai, ir Karo akademijai. Pasak ministro, tai ne vienintelis iššūkis Karo akademijai. Ši aukštoji mokykla turėtų, atsiranda naujų kursų. Todėl artimiausiu metu Karo akademija „išplės savo geografiją“, čia galės mokytis užsienio karininkai. Tai reiškia, kad Karo akademija tampa atvira tarptautinei visuomenei institucija, galinčia bendradarbiauti su kitomis valstybėmis.

Kapitonų kursų programa, bendradarbiaujant su Drezdeno karininkų mokykla, Baltijos gynybos koledžu bei kitomis Vakarų valstybių aukštosiomis karo mokyklo-

mis buvo parengta siekiant kelti Lietuvos kariuomenės kuopų vadų ir bataliono štabo karininkų kvalifikaciją. 2002 metų rugsėjį prasidėję penkių mėnesių trukmės kursai visiškai atitinka NATO valstybių standartus ir reikalavimus. Jų metu karininkai įsisavino kuopos, bataliono ir brigados taktiką. Taip pat jiems buvo dėstoma karo istorija, politikos mokslai, karo teisė, karinės technologijos, bendravimas su žiniasklaida bei daug kitų bendrųjų mokslų. Kapitonų kursų klausytojams buvo dėstoma anglų kalba. Čia paskaitas skaitė nemažai NATO valstybių karinių specialistų: Vokietijos Drezdeno karininkų mokyklos plk.ltn. Karl Dieter Erkes (Karlas Diteris Erkesas) dėstė taktiką, danų artilerijos specialistas plk.ltn. F. Jonhson (F.Jonsonas) – ugnies paramą mūšio metu, Didžiosios Britanijos kariuomenės atstovai – ryšių su žiniasklaida kursą.

Kursų vyresnysis kpt. Dainius Pašvenskas, kalbėjęs absolventų vardu, pažymėjo, kad karininkai išmoko ne tik vadovautis instrukcijomis, bet ir mąstyti. „Tai reiškia, kad mes galėsime daug geriau suprasti savo kolegas iš Vakarų“, – sakė kpt. D.Pašvenskas, kuris instruktorių buvo išrinktas geriausiu Kapitonų kursų absolventu.

Kariuomenės vadas gen.mjr. Jonas Algirdas Kronkaitis kiekvienam absolventui padovanojo Romo Kauniečio knygą „Miškiniai“. Dovanodamas šią knygą jis pabrėžė, kad

karininkai turi išmanyti ne tik ginkluotę bei taktiką, bet ir suvokti tai, ką reikia daryti, kad tauta niekada neišgyventų tokios istorijos, kokią patyrė pokario rezistentai.

Vasario 3 dieną Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje mokytis pradėjo nauja karininkų laida. Krašto apsaugos sistemos karininkams rengiami 5 mėnesių kapitonų kursai numato kuopos ir bataliono taktikos bei bataliono štabo darbo mokymą.

Paskaitos ir pratybos kapitonų kursuose vyksta anglų kalba, nes dėsto instruktoriai, patys baigę mokslus Baltijos gynybos koledže ar kitose Vakarų valstybių karo akademijose.

Karininkų rengimo tobulinimas ypač svarbus Lietuvai integruojantis į NATO. Kaip sakė Karo akademijos viršininkas plk. A. Vaičieliūnas, po ketverių metų studijų Karo akademijoje jaunieji leitenantai išsina gerai išmanydami skyriaus, būrio taktiką, tačiau jie neturi išsamių kuopos ir bataliono taktikos žinių bei įgūdžių ir nėra pakankamai pasirengę užimti kuopos vado ar bataliono štabo karininko pareigas.

Kapitonų kursai garantuoja nenutrūkstamą mokymą pagal NATO reikalavimus. Po šių kursų karininkai atrankos būdu galės kelti kvalifikaciją Baltijos gynybos koledže ar kitose NATO valstybių karo akademijose. *(Parengta pagal Alinos Žebrauskaitės, Viešųjų ryšių departamento inf.)*

Savanorių pajėgoms – 12 metų

2003 01 17 Krašto apsaugos savanorių pajėgos (KASP) šventė 12-ąsias įkūrimo metines.

Iškilmėse dalyvavo giminingų struktūrų vadai: Danijos Home Guard – gen.mjr. Ulf Scheibye (Ulfas Skaibiu), Latvijos Zemesardze – plk.Juris Kiukucans (Juris Kiukucansas), Estijos Kaiseliit – mjr. Benno Leesik (Benas Lesikas).

Įkūrimo metinių dieną, sausio 17-ąją, trijų Baltijos šalių Savanorių pajėgų vadai pasirašė trišalę bendradarbiavimo sutartį. Nepriklausomybės aikštėje Vilniuje įvyko iškilminga KASP rinktinių vėliavų rikiuotė.

Savanorių pasveikino Seimo Pirmininko pavaduotojas Artūras Skardžius. Pirmasis Krašto apsaugos savanorių vadas, krašto apsaugos viceministras Jonas Gečas padėkojo giminingų užsienio

teritorinių pajėgų vadams, kurie nuo pradžių buvo kartu, padėjo tarnybai augti ir tvirtėti. Viceministras palinkėjo gero, sunkaus ir įdomaus darbo, kuris yra labai svarbus Lietuvai siekiant narystės NATO.

Lauko (sausumos) pajėgų vadas brg.gen. Valdas Tutkus pasveikino, kad džiugu vienoje vietoje matyti išsirikiavusias visas Savanorių pajėgų rinktinių vėliavas bei pasveikino savanorius, kurie prieš 12 metų gynė Parlamentą, ir tuos, kurie šiandien stovi rikiuotėje, simbolizuodami mūsų tautos ryžtą bei norą ginti savo valstybės laisvę ir nepriklausomybę.

Tylos minute buvo pagerbtas už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę žuvusiųjų atminimas. Iš senovinės patrankos iššautos trys salvės, skirtos Lietuvos Respublikai, Prezidentui, Krašto apsaugos

ELTA nuotr.

Kariai ir vėl gelbsti žvejus

2003 01 28 Karinių oro pajėgų Antrosios aviacijos bazės sraigtasparnio įgula išgelbėjo tris ant Kuršių marių ledo žvejojusius poledinės žūklės mėgėjus. Gerą pusdienį žvejoję stintas, vakarop vyrai pastebėjo esą atskirti nuo kranto. Ledo lytis nuo Preilos pakrantės buvo nutolusi apie kilometrą.

Pranešimą apie nelaimę ir numatomą skrydį gelbėti žvejus Karinių oro pajėgų Pirmajame paieškos ir gelbėjimo darbų poste Nemirsetoje budėjusi įgula gavo 19. 20 val.

Nors žvejų paiešką gerokai sunkino prastos oro sąlygos – snigo, pūtė stiprus vėjas; be to, įgulą klaidino kitų žvejų naudojami prožektoriai, operacija baigėsi sėkmingai. Palan-

gos oro uoste Karinių oro pajėgų sraigtasparnis su karių išgelbėtais žvejais nutūpė 21.00 val.

Gelbėjimo operacijoje dalyvavusios įgulos sudėtis: įgulos vadas kpt. Jonas Devindoris, lakūnas vyr. ltn. Roman Čibisov, borto technikas vrš. Vidmantas Zupka, gelbėtojas srž. Albertas Lapavičius, karo gydytojas specialistas kpt. Eligijus Cicilionis.

Praėjusią savaitę kariai taip pat gelbėjo į nelaimę patekusius žvejus. Sausio 25 d. vakare buvo išgelbėti Kuršių mariose žvejoję ir paklydę trys žvejai.

Pagalbos į Nemirsetoje budintį KOP paieškos ir gelbėjimo darbų postą sausio 25 d. vakare kreipėsi Jūrinio paieškos ir gelbėjimo

Krašto apsaugos savanorių pajėgų rinktinių vėliavų rikiuotė. ELTA nuotr.

savanorių pajėgoms.

Pirmą kartą šventinis minėjimas vyko ne KASP štabe, o Trakų pilies Didžiojoje menėje.

Krašto apsaugos savanorių pajėgų vadas plk. Arvydas Pocius, džiaugėsi galėdamas tarnauti kartu su savanoriais bei dvyliktą kartą švęsti KASP įkūrimo metines. Pasak plk. A.Pociaus, tai džiugi šventė ne tik savanoriams, bet ir svečiams, ginklo broliams.

Lauko (sausumos) pajėgų vadas brg.gen. V.Tutkus padėkojo J.Gečui, kurio iniciatyva 1991 m. buvo suburtos ir sukurtos Savanorių pajėgos (tuomet SKAT), bei pradėtas bendradarbiavimas su Danijos Home Guard.

Plk. A.Pocius buvo apdovanotas Kariuomenės pajėgų lygmens medaliu „Už pasižymėjimą“. Pasižymėjusiems profesinės karo tarnybos kariams įteikti medaliai „Už pasižymėjimą“ ir „Už nepriklaistingą tarnybą“. Kariai savanoriai buvo apdovanoti medaliais

koordinacinio centro Klaipėdoje darbuotojai.

Pasak Karinių oro pajėgų Antrosios aviacijos bazės vado plk. ltn. Artūro Leitos, nors meteorologinės sąlygos nebuvo itin palankios – stiprus vėjas (apie 10 m/s), ribotas matomumas (3 km), tamsus paros metas, – įgulos vadas mjr. Alvidas Brazlauskas, įvertinęs įgulos pasiruošimo lygį, nusprendė pradėti operaciją.

Kariams virš Kuršių marių ilgai teko ieškoti paklydusių žvejų. Palaikydami ryšį su Jūrinio paieškos ir gelbėjimo koordinaciniu centru, kariai žvejus pastebėjo Ventės Rago rajone po pustrečios valandos paieškos. Gelbėjimo operacija truko apie pusvalandį.

Be įgulos vado mjr. Alvido Brazlausko operacijoje dalyvavo lakūnas vyr. ltn. Raimondas Rabačiauskas,

„Už pavyzdinę kario savanorio tarnybą“ (5 ir 10 metų).

Šventė Trakų pilies Didžiojoje menėje baigėsi KASP orkestro koncertu, parengtu pagal nuotaikingą bigbendo programą.

Šiuo metu Krašto apsaugos savanorių pajėgas sudaro dešimt rinktinių ir Aviacijos batalionas. Savanorių pajėgose tarnauja apie 10000 karių savanorių ir beveik 2000 profesinės karo tarnybos karių.

Reorganizuojant kariuomenę, bus siekiama sukurti nedideles, gerai ginkluotas, mobilias ir lengvai perdislokuojamas pajėgas, kurios atitiktų šalies resursus bei poreikį ir galėtų dalyvauti bendrose NATO operacijose. Todėl, atsižvelgiant į Vakarų valstybių ekspertų bei NATO vadovybės rekomendacijas, bus peržiūrėtos atskirų kariuomenės dalinių, tarp jų ir Krašto apsaugos savanorių pajėgų, funkcijos bei valdymas. (Parengta pagal gr. Viliaus Džiavečkos, Viešųjų ryšių departamento inf.)

borto technikas vrš. Eugenijus Daujotis, gelbėtojas vyr. srž. Raimondas Jankauskas, karo gydytojas specialistas kpt. Saulius Greviškis.

Kaip pasakojo plk. ltn. A. Leita, išgelbėti žvejus kariai nukraidino į Paieškos ir gelbėjimo darbų postą Nemirsetoje, kur jų laukė Civilinės saugos iškvieistas policijos automobilis.

Karinių oro pajėgų sraigtasparnių įgulos nuolat budi paieškos ir gelbėjimo postuose Nemirsetoje, esančioje pajūryje, ir Kaune, bei yra pasirengusios operatyviai, bet kuriuo paros metu, gelbėti patekusius į nelaimę žmones.

Karinės oro pajėgų gelbėtojai ne kartą yra skubiai nugabėję į gydymo įstaigas sunkiai susižeidusius žmones bei transplantacijai tinkamus organus. (Parengta pagal Viešųjų ryšių departamento inf.)

Gausėja karo medikų gretos

Lietuvos karo medikai misijoje Afganistane. KAM archyvo nuotr.

2003 02 04 Kaune karo medicinos gydytojų kurso baigimo pažymėjimai įteikti antrajai absolventų laidai.

Kursą išklaušė ir sėkmingai baigė 6 karo medikai bei 3 Kauno medicinos universiteto absolventai. Kursas skirtas asmenims, jau turintiems aukštąjį medicininį išsilavinimą.

Profesinės karo tarnybos kariai, baigę kursą, ir toliau tarnaus karo medikų gretose. Medicinos studijų absolventai papildys rezervą, kurio poreikis auga atsivėlgiant į tai, kad karo medikai vis dažniau atstovauja Lietuvos karinėms pajėgoms įvairiose tarptautinėse misijose.

Lietuva karinėje srityje be bataliono, štabo karininkų, karo inžinierių, įsipareigojo suteikti Aljansui ir karo medicinos specialistų.

Karo medicinos gydytojų kursas truko 17 savaičių, iš jų 15 savaičių – teoriniai užsiėmimai, 2 savaitės – praktiniai. Tai karinio bei medicininio pobūdžio kursas, apibrėžiantis karo mediko tarnybos gaires, kariuomenės medicinos ypatybes. Daug dėmesio buvo skiriama gyvybės išsaugojimui, traumų bei sužeidimų gydymui – toms medicinos sritims, kurios ypač aktualios karinėse pajėgose. Dalį paskaitų dėstė Kauno medicinos universiteto dėstytojai.

Iškilmingos ceremonijos metu kursantams įteikti ne tik Karo medicinos gydytojų pažymėjimai, bet ir Lietuvos kariuomenės aukštųjų mokyklų studentų ir absolventų vadų kursų baigimo ženklai. Absolventams taip pat suteikti atsargos leitenanto laipsniai.

Ceremonijoje dalyvavo Mokyimo ir doktrinų valdybos vado

pavadautojas plk. A. Vyšniauskas, Rezervo rengimo skyriaus viršininkas plk.ltn. O. Naliotovas, Kauno medicinos universiteto atstovai, Karo medicinos tarnybos štabo karininkai.

Šiuo metu Karo medicinos tarnyboje tarnauja apie 120 karo medikų. Kaip sakė karo medicinos gydytojas mjr. Valentinas Seliuginas, karo medikas skiriasi nuo kitų gydytojų, nes turi išmanyti ne tik mediciną, bet ir karinius dalykus. Gelbėjant gyvybę karo medikams įtakos turi karinės aplinkybės – lauko sąlygos, operatyvumas, evakuacija ir panašiai. „Netgi ta pati chirurgo atliekama operacija įprastoje ligoninėje skiriasi nuo operacijos karo lauko ligoninėje“.

Karo medikas taip pat turi būti gerai susipažinęs su tarptautine humanitarine teise, nes jiems tenka dalyvauti tarptautinėse misijose. Kadangi karo medikams tenka bendradarbiauti ir su kolegomis iš NATO ar kitų valstybių, reikia žinoti tam tikrus standartus.

Keturi Lietuvos karo medikai iki pernai metų Kalėdų tarnavo Afganistane Čekijos 11-osios karo lauko ligoninės sudėtyje. Lietuvos kariai kartu su čekais teikė aukštesnio lygio specializuotą medicininę pagalbą Afganistane dislokuotų tarptautinių pajėgų kariams bei vietiniams gyventojams. Karo medikų misija netrukus turėtų būti pratęsta Vokietijos karo lauko ligoninės sudėtyje.

1999 metais Lietuvos karo medikai 4 mėnesius dalyvavo NATO humanitarinėje operacijoje „Allied Harbour“ Albanijoje Čekijos karo lauko ligoninės sudėtyje, ir buvo labai gerai įvertinti. *(Viešųjų ryšių departamento inf.)*

Kariškiai – apie karių fizinio rengimo metodiką

2003 01 28 Lietuvos karo akademijoje įvyko seminaras „Karių fizinio rengimo metodika“, kurį Fizinio parengimo katedra surengė drauge su Lietuvos kūno kultūros akademija (LKKA) ir Kauno medicinos universitetu (KMU).

Seminaro tikslas – supažindinti krašto apsaugos sistemos karius su šiuolaikinėmis fizinio rengimo metodikomis ir pateikti jiems naują informaciją.

Į seminarą atvyko žinomi Lietuvos kūno kultūros akademijos, Vilniaus pedagoginio universiteto, Kauno medicinos universiteto sporto srities mokslininkai.

Vienas seminaro organizatorių Karo akademijos Fizinio rengimo katedros instruktorių vyr.ltn. Ronaldas Endrijaitis išdėstė specialistų ir NATO šalių kariuomenių vadovybių požiūrį į karių fizinio parengimo reikšmę šiuolaikinėmis sąlygomis. Jis skaitė pranešimą „Karių fizinio rengimo reikšmė“, kuriame supažindino su praėjusių karų patirtimi, ateities karių ypatumais, žmogaus vaidmeniu šiuolaikiniame kare, šiuolaikinio mūšio reikalavimais karių fiziniam rengimui.

KMU habil.dr.doc. Alfonsas Vainoras, kalbėdamas apie fizinių pratimų reikšmę sveikatai, apžvelgė žmogų sudarančias sistemas, nurodė fiziologinius žmogaus amžiaus etapus, nagrinėjo organizmo būvio skirtumą ramybės būklėje ir esant fiziniam aktyvumui.

Habil. dr. prof. Jonas Pode-

rys (LKKA prorektorius) kalbėjo apie fizinį darbingumą lemiančius veiksnius ir apibūdino treniruočių metodus.

LKKA rektorius habil. dr. prof. Albertas Skurvydas pranešime „Jėgos lavinimas“ išdėstė, kaip nežlugdant sveikatos stiprinti karių motorinę sistemą, apibūdino fizinio krūvio naudą ir treniruočių planavimą, fizinių ypatybių lavinimo poveikį bei ugdymo metodus. LKKA dėstytojas Vytautas Poškaitis perskaitė pranešimą „Lokalieji fiziniai pratimai lavinant raumenų jėgą“ ir supažindino, kaip taisyklingai šiuos pratimus atlikti. Prelegentas nurodė būdingas lokaliųjų pratimų atlikimo klaidas ir galimas traumas bei organizmo sužalojimus.

Du pranešimai buvo skirti ištvermės lavinimui. LKKA prof. dr. Arvydas Stasiulis kalbėjo apie biocheminį ištvermės mechanizmą, o jo kolega doc. dr. Albertas Jakubauskas supažindino su ištvermės lavinimo metodika.

KMU doktoranto Laimono Šiupšinsko pranešimo tema buvo „Karių fizinio pasirengimo vertinimas“. Prelegentas pateikė fizinių ypatybių vertinimo metodiką.

Pasak Karo akademijos Fizinio rengimo katedros instruktoriaus vyr.ltn. Ronaldo Endrijaičio, šis seminaras buvo labai naudingas planuojant karių fizinį parengimą, kadangi buvo pateikta naujausia sporto mokslo informacija. *(ALINA ŽEBRAUSKAITĖ)*

Pranešimą skaito Kauno medicinos universiteto habil. dr. doc. Alfonsas Vainoras. Kęstučio Dijoko nuotr.

Kareivinių kultūros paveldas laukia restauracijos

2003 01 28 Marijampolėje dirbantys žurnalistai buvo supažindinti su restauruojant Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio motorizuotojo pėstininkų bataliono kareivines pastebėtis paveldo objektais. Vienoje karių svetainėje po penkiais tinko sluoksniais aptikta trafaretinė tarpukario Nepriklausomos Lietuvos laikotarpio sieninė tapyta bei carinės armijos laikų sienų puošybos išlikę fragmentai.

Pernai Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio motorizuotajam pėstininkų batalionui buvo skirta 5 tūkst. litų. Dailininkai restauratoriai Vytautas Dzindziliauskas ir Antanas Pužauskas atliko penkių (iš šešių) kareivinių sienų istorinių paveikslų valymą ir konservavimą. Carinės armijos laikų sienų puošybos elementai šiuo metu užtinuoti ir uždažyti, laukia savo eilės.

Menotyrininkės dr. Gražinos Marijos Martinaitienės nuomone,

paveikslai vertingi ir saugotini kaip XX a. 4-ojo dešimtmečio vietinės mėgėjiškos tapybos pavyzdys. Geriausiai išlikę chrestomatiniai paveikslai: „Kunigaikštis Kęstutis“, „Karininko Juozapavičiaus mirtis Alytuje“, „Jotvingių karys“, „Lietuvių kunigaikštis“, „Jonas Basanavičius“. Šeštasis sienų piešinys gerokai apgadintas, jo tematiką dar sunku nustatyti.

Pasak Marijampolės savivaldybės vyriausiojo paminklotvarkininko Gedemino Kuncaičio, atlikti tik pirmieji darbai.

Pernai vėlyvą rudenį Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio motorizuotasis pėstininkų batalionas ir Marijampolės savivaldybė pasirašė bendradarbiavimo sutartį, pagal kurią savivaldybė įsipareigojo organizuoti restauracijos darbus. Penkiems minėtiems paveikslams restauruoti reikės per 13 tūkst. litų. *(Parengta pagal ELTA inf.)*

Kariuomenės rezerve – dar 30 atsargos leitenantų

2003 02 03 Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje 28 būrių vadų kursų klausytojams buvo suteikti atsargos leitenanto laipsniai ir įteikti šių kursų baigimo pažymėjimai. Du šių kursų klausytojai yra KAS kariai ir laipsniai jiems bus suteikti atskiru Prezidento dekretu.

Teisė pabučiuoti Akademijos vėliavą prisiekusiųjų karininkų vardu suteikta Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU) Mechanikos fakulteto pramonės inžinerijos specialybės II kurso magsitrančiui Pauliui Silickui. Šis studentas baigė būrių vadų kursus labai gerais balais ir, pasak vadų, parodė tikro lyderio savybes: buvo sumanus, ryžtingas, iniciatyvus. P. Silickas numato savo karjerą susieti su darbu krašto apsaugos sistemoje. Taip pat jis galvoja studijuoti VGTU doktorantūroje.

Šiuos kursus baigė trys merginos: Rosita Kanapeckaitė būrių vadų kursus sugebėjo suderinti su mokslais dvejose Teisės universiteto magistrantūrose – tarptautinės teisės ir policijos. Rita Strakšytė

– Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto magistrė; Lina Kateivaitė – Vilniaus universiteto Aplinkos studijų centro ekologijos ir aplinkotvarkos magistrė.

Pasak Studentų karinio rengimo bataliono vado pavaduotojo kpt. Vytauto Mackonio, ši laida buvo viena geriausių.

Vilniaus aukštųjų mokyklų absolventai būrių vadų kursuose Lietuvos karo akademijoje pradėti rengti 2000 metais. Lietuvos kariuomenės rezervą jau papildė 150 leitenantų.

Aukštąjį išsilavinimą turintys jaunuoliai, norintys gauti leitenanto laipsnį, mokosi pusę metų. Tris mėnesius Ruklos Mokomajame pulke, kur išsina bazinį kario kursą, po to tris su puse mėnesio – Karo akademijoje – išklauso pėstininkų būrio vado kursą. Dvi savaites kursų klausytojai atlieka stažuotes kariniuose daliniuose, kur eina būrių vadų pareigas. Kursai baigiasi ginkluotės, inžinerijos, topografijos ir kitais egzaminais. Galutinis įvertinimas yra kvalifikacinis egzaminas. *(ALINA ŽEBRAUSKAITĖ)*

Tarptautinė mokslinė konferencija „Baltarusija, quo vadis?“

2003 01 16-17 Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Baltarusija, quo vadis?“. Tai ne pirmoji tokio pobūdžio konferencija, kurią pagal patvirtintą mokslinių tyrimų darbų programą vykdo Karo akademijos Strateginių tyrimų centras, kad akademinė bendruomenė pasikeistų nuomonėmis ir pasiektų glesnio supratimo apie Lietuvos Rytų kaimynus.

Šioje konferencijoje Baltarusijos politologai, universitetų mokslininkai pateikė šalies vidaus ir užsienio politikos problemas, saugumo politiką, supažindino su energetikos, transporto, privatizavimo, ekologijos aspektais. Taip pat buvo kalbėta, kokią įtaką Baltarusijai daro kaimyninės valstybės – Lietuva, Rusija ir Ukraina. Konferencijos pabaigoje diskutuota apie Baltarusijos autoritarizmo šaknis bei integracinę orientaciją.

Lietuvos pozicija Baltarusijos atžvilgiu

Lietuvos diplomatinė pozicija Baltarusijos atžvilgiu yra aiškiai apibrėžta. Mūsų valstybė nėra suinteresuota tarptautine Baltarusijos izoliacija, nes tai gali turėti neigiamos įtakos šalies demokratizacijai, jos santykių normalizavimui su Vakarų šalimis ir tuo pačiu Europos bei regiono stabilumui bei saugumui. Lietuvos vykdomoji valdžia yra suinteresuota ir toliau palaikyti dvišalius pragmatiškus santykius, siekiant spręsti ne tik Lietuvai, bet ir kitoms Europos valstybėms aktualius klausimus, tokius kaip nelegali migracija, regioninis bendradarbiavimas ir kt.

Panašią poziciją išsakė ir KAM Tarptautinių ryšių departamento direktorius Robertas Šapronas, baigdamas optimistiškai, jog globalizacijos, integracijos procesai įtrauks Baltarusiją kaip kažkada Lietuvą. Ir kada ES sienos priartės prie Baltarusijos, jai atsivers naujos galimybės.

Seimo narės Rasos Juknevičienės nuomone, Lietuvos parlamentaramai turi įnešti didesnę indėlį, kad padėtų Baltarusijai demokratizuotis. Rasa Juknevičienė yra tarptautinės grupės vadovė ryšiams su legaliai išrinktu Balta-

Konferencijos organizatorius – Karo akademijos Politikos mokslų katedros vedėjas doc. dr. Gediminas Vtuskas. Kęstučio Dijoko nuotr.

rusijos parlamentu. Seimo NATO komisijos reikalų komisijos pirmininkas Vaclov Stankevič teigė, kad Europos demokratinės jėgos – ET Parlamentinė Asamblėja, ESBO, Europarlamentas ne visada pakankamai efektyviai reaguoja į įvykius Baltarusijoje.

Baltarusijos saugumo politika ir ekonomikos problemos

Tarptautinio politikos studijų instituto direktorius dr. Viačeslavas Pazniakas pateikė Baltarusijos grėsmių analizę, apibūdino ginkluotųjų pajėgų būklę ir reformą, perteikė Baltarusijos poziciją dėl kovos su terorizmu po Rugsėjo 11-osios įvykių JAV.

Šiais klausimais kalbėjo ir nepriklausomas politikos analitikas Romanas Jakovlevskis bei Švedijos gynybos tyrimų agentūros ekspertas Ingmar Oldberg (Ingmaras Oldbergas).

Konferencijoje daug dėmesio buvo skirta Baltarusijos ekonomikos problemoms. Laikraščio „Beloruskij rynek“ skyriaus vedėja Tatjana Manionok pateikė išsamią Baltarusijos ekonomikos analizę. Baltarusijos kuras visiškai priklausomas nuo žaliavų tiekimo iš Rusijos. Savo išteklių pakanka patenkinti tik 13 proc. poreikių. Naftos gavyba patenkina tik 20 proc. šalies poreikių. Baltarusija yra absoliučiai priklausoma nuo Rusijos gamtinių dujų tiekimo.

Nukelta į 22 p.

Atkelta iš 21 p.

Ekonomikos temą papildė Baltarusijos opozicinių partijų konsultacinės tarybos ekspertas dr. Vladimiras Glodas, atkreipdamas dėmesį į Baltarusijos tranzitą.

Taikomųjų tarptautinių tyrimų instituto direktoriaus pavaduotojas dr. Andrejus Zagorskis savo pranešime kalbėjo apie Baltarusijos ir Rusijos sąjungą – bendrą teisinę, gynybinę ir humanitarinę erdvę – ir išsamiai nušvietė klišių šiai sąjungai susidaryti.

Kokiu keliu pasuks Baltarusija?

Klausimas, ar Baltarusija turi savarankiškai eiti euroatlantiškos struktūrų link, ar drauge su Rusija, liko iki galo neatsakytas. Konferencijos dalyviai padarė

išvadą, kad artimiausius 10-15 metų Baltarusijos ekonomika nebus tokio lygio, kad galėtų prisijungti prie ES. Taigi, į Baltarusijos suartėjimą su Vakarais reikia žiūrėti realistiškai. Diskusijose išsakyta nuomonė, kad Lietuva šiuo atveju yra tikrai gera kaimynė ir tarpininkė, kuri gali daryti realią įtaką demokratizacijos procesams.

Kad Lietuva tikrai yra demokratinė valstybė, liudija ir tas faktas, jog tokia konferencija vyksta karinėje struktūroje – Karo akademijoje. Baltarusijos politologų nuomone, gilus karininkų domėjimasis kaimynų problemomis, rodo, kad Lietuvos krašto apsaugos sistemoje dominuoja ne jėga, o protas. (ALINA ŽEBRAUSKAITE)

2003 01 15 Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto (NSGK) posėdyje buvo svarstytos perspektyvinės krašto apsaugos sistemos plėtotės gairės Lietuvos prisijungimo prie NATO laikotarpiu. Krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius pristatė Lietuvos karinių pajėgų perspektyvinius raidos planus ir siūlymus, teikiamus NATO atstovams. Komiteto nariai buvo supažindinti su numatomomis būtinomis reformomis, susijusiomis su krašto apsaugos struktūros optimizavimu ir jos gebėjimu darniai integruotis į NATO kolektyvinės gynybos sistemą bei aktyviai veikti Aljanso pajėgų sudėtyje. Taip pat buvo kalbama apie šių reformų įgyvendinimo priemones ir grafikus, galimas problemas. Gen. mjr. Jonas Algirdas Kronkaitis sakė sutinkąs su NATO atstovų teikiamomis rekomendacijomis Lietuvai, peržiūrint šalies karinių pajėgų raidą po pakvietimo į NATO. Kariuomenės vado manymu, diskusijų metu svarbu išvengti nesupratimų dėl terminų anglų ir lietuvių kalbomis skirtingo traktavimo. Esant politiniam sprendimui patvirtinti numatytus pakeitimus Lietuvos kariuomenės struktūroje, jis kaip kariuomenės vadas turės juos įgyvendinti. NSGK pirmininkas Alvydas Sadeckas pritarė Krašto apsaugos ministerijos siekiui koreguoti plėtrą, atsižvelgiant į naują Lietuvos statusą ir Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijoje kolektyvinės gynybos principą bei pažymėjo, kad karinių pajėgų struktūros racionalizavimas leistų efektyviau panaudoti krašto apsaugai skiriamas valstybės biudžeto lėšas. (NGSK inf.)

2003 01 20 Užsienio reikalų komitete pristatytas Įstatymo „Dėl Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 2, 5, 7, 9, 10, 18, 25, 31, 42, 48, 59, 60, 61, 68, 72 ir 74 straipsnių pakeitimo ir papildymo“ projektas Nr. IXP-2176. Projektą pristatė Komiteto išvadų rengėjas Kęstutis Kriščiūnas ir Krašto apsaugos viceministras Jonas Gečas, Krašto apsaugos ministro patarėjas-teisininkas Dainius Žalimas bei Krašto apsaugos ministerijos Teisės departamento direktorės pavaduotojas Algminas Gutauskas. Teikiamu įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektu siekiama sukurti teisinį pagrindą Lietuvos karinių atstovų teisiniui statusui nustatyti ir pašalinti Lietuvos teisinės bazės kūrimo procese atsiradusias įstatymų ir kitų teisės aktų kolizijas. Komiteto nariai vienbalsiai pritarė teikiamam įstatymo projektui su pasiūlymu paaiškinti 42 straipsnio 3 dalyje, jog kariniu atstovu ir jo pavaduotoju arba specialiuoju atašė ir jo pavaduotoju gali būti skiriamas tik karininkas. (Užsienio reikalų komiteto inf.)

Dviems KAM departamentams vadovauja naujos direktorės

plk.ltn. Lina Lajauskienė

mjr. Ina Naruševičienė

2003 01 31 krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius sistemos darbuotojams pristatė dvi naujas ministerijos departamentų direktores. Nuo šiol KAM Personalo ir socialinės saugos departamento direktorės pareigas eina plk.ltn. Lina Lajauskienė, o Finansų ir biudžeto departamentui vadovauja mjr. Ina Naruševičienė.

L.Lajauskienė krašto apsaugos sistemoje tarnauja nuo 1991 m. Nuo 1995 m. iki šiol ėjo KAM Finansų ir biudžeto departamento direktorės pareigas.

L.Lajauskienė 1979 m. baigė Vilniaus Universitetą, taip pat studijavo George C. Marshall centro koledže Vokietijoje Strateginio planavimo ir gynybos ekonomiką, kursuose Šveicarijoje „Naujos tarptautinio saugumo problemos“.

Finansų ir biudžeto departamentui vadovauti pradėjusi mjr. I.Naruševičienė Krašto apsaugos ministerijoje dirba nuo 1994 m.

Ina Naruševičienė 1988 m. baigė Vilniaus universitetą, taip pat tobulinosi JAV finansų vadybos karininkų kursuose.

Personalo politika bei finansai ir biudžetas – svarbios krašto apsaugos sritys.

Finansų ir biudžeto departamentas turi užtikrinti racionalų, efektyvų ir tikslingą gynybos išlaidų planavimą bei panaudojimą. 2002 m. Krašto apsaugos ministerijai buvo skirta 1,58 proc. BVP (bendrai krašto apsaugai buvo skirta 1,96 proc. BVP).

Personalo ir socialinės saugos departamento užduotis – sukurti ilgalaikę ir į tarnybos perspektyvą orientuotą profesinės karo tarnybos karių karjeros planavimo ir valdymo sistemą. Ypatingas dėmesys teikiamas profesiniam karių tobulinimui bei NATO šalių kalbų mokymui, prioritetiniam karių rengimui dirbti NATO štabuose. Departamentas taip pat atsako už krašto apsaugos sistemos personalo socialinę apsaugą ir pensinį aprūpinimą.

Efektyviai panaudoti turimą personalą – vienas kertinių krašto apsaugos personalo politikos principų. (Viešųjų ryšių departamento inf.)

2003 01 27-31 Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje vyko specializuoti humanitarinės teisės kursai taktikos specialistams „Ginkluotųjų konfliktų teisė, integruota į teorines taktikos pratybas naudojant žemėlapių ir štabų mokymo programas“. Kursus vedė Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus komiteto atstovas Centrinei Europai Pelle Rosdahl (Pelė Rosdalis), koordinavo Lietuvos kariuomenės Mokymų ir doktrinų valdyba. Mokymuose dalyvavo 12 karių iš įvairių karinių vienetų. Šiais kursais Tarptautinis Raudonojo Kryžiaus komitetas baigė ginkluoto konflikto teisės kursų programą Lietuvoje, kurios tikslas – įgyvendinti ginkluoto konflikto teisę Lietuvos kariuomenės karių rengimo programose. (LKMDV inf.)

2003 02 06 Civilinės saugos departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos suorganizavo stalo pratybas „Valstybės ir savivaldybių institucijų bei visuomeninių organizacijų veiksmams gresiant potvyniui Nemuno žemupyje ir jam kilus“. Treniruotės tikslas – tobulinti ir praktiškai įtvirtinti atsakingų asmenų valdymo ir veiksmų įgūdžius potvynio metu. (Parenpta pagal CSD inf.)

MINISTRAS APDOVANOJO**MEDALIŲ „UŽ NUOPELŲ“**

Už didelius nuopelnus ir asmeninį indėlį stiprinant Baltijos šalių gynybines sistemas bei spartinant jų integraciją į Euroatlantinę gynybos sistemą

Latvijos Respublikos ginkluotųjų pajėgų vadą
brg. gen. Raimonds GRAUBE;

Už didelius nuopelnus ir asmeninį indėlį stiprinant Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemą bei spartinant jos integraciją į Euroatlantinę gynybos sistemą

Danijos Karalystės ginkluotųjų pajėgų kmd. Jens KOEFOED.

DAIKTINE DOVANA

Už uoliai ir pavyzdingai tarnybą Krašto apsaugos savanorių pajėgose
kpt. Vytautą DAUNARAVIČIŲ.

MINISTRAS PAREIŠKĖ PADĖKĄ

Už sąžiningą ir pavyzdingą tarnybą Krašto apsaugos sistemoje

kpt. Eligijui BARTULIUI, GŠ,

srž. Artūriui JUŠKELIUI, KASP,

vyr. ltn. Nijolei KRIAUCIŪNAITEI, KASP,

kpt. Vytautui MUŠINSKIUI, KASP,

kpt. Jūratei VILŪNIENEI.

MINISTRAS SUTEIKĖ KARINIUS LAIPSNIUS**PULKININKO LEITENANTO**

mjr. Gintautui ZENKEVIČIUI, KASP.

LAIKINĄJĮ PULKININKO LEITENANTO

mjr. Daiviui PETRAIČIUI, LR ryšio karininkui NATO vadavietėje
SC EUROPE (Monse)

MAJORO

kpt. Vitalijui RADIONOVUI, Generalinė inspekcija.

KAPITONO

Antanui KUNDROTUI-ARŪNUI, SKAISGIRIUI (po mirties),
Tauragės apskrities ir valsčiaus Kęstučio apygardos Butigeidžio rinktinės štabo viršininkui,

Vytautui SUBAČIUI-KLEVUI (po mirties),

Alytaus apskrities Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės Margio tėvūnijos vadui.

LEITENANTO

Petrui Povylui SLIŽAUSKUI-TANGO, ARŪNUI (po mirties),
Marijampolės apskrities Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės
54 kuopos vadui.

VYRESNIOJO PUSKARININKIO

Boleslovui-Antanui (Boliui) GUŽUI (po mirties),
Rokiškio apskrities ir valsčiaus, partizanų būrio vadui,

Karoliui MORKŪNUI-KLEVUI (po mirties),
Ukmergės apskrities Žemaitkiemio valsčiaus Didžiosios Kovos
apygardos B rinktinės 1 bataliono štabo ginklų sandėlio viršininkui,
partizanų būrio vadui.

PUSKARININKIO

Vladislavui (Vladui) GINTAUTUI-DELTOVIŠKIUI (po mirties),
Ukmergės apskrities Pagiriu valsčiaus partizanų būrio vado
pavaduotojui.

JAUNESNIOJO PUSKARININKIO

Raimundui Konstantinui (Kostui) KIZIUI-PYPKEI, GINTARUI
(po mirties),

Marijampolės apskrities Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės
54 kuopos 1 būrio 1 poskyrio vadui,

Leonui ŽUKAUSKUI (po mirties),
Biržų apskrities ir valsčiaus Rastausko būrio poskyrio vadui.

Skaudžią netekties valandą, mirus žmonai, KOP štabo A3 valdybos
Operacijų palaikymo skyriaus
viršininką-objektų apsaugos karininką,
kpt. **Audrutį Alfonsą BARANAUSKĄ** nuoširdžiai užjaučia

Karinių oro pajėgų štabo vadovybė ir kariai

Nuoširdžiai užjaučiame mjr. **Algirdą JAKIMAVIČIŲ** dėl mylimos
mamytės mirties

Karinių oro pajėgų štabo kariai

Krepšinio turnyrą KAM pradėjo sėkmingai

Vasario 6 d. Krašto apsaugos ministerijos krepšinio komanda, dalyvaujanti Lietuvos Respublikos Seimo ir valstybės įstaigų krepšinio turnyre, Teisingumo ministerijos krepšinininkus nugalėjo rezultatu 88-57. Tai buvo pirmosios KAM krepšinio rinktinės varžybos šių metų turnyre. Po varžybų paklaustas, ar tikėjosi tokios lengvos pergalės rinktinės kapitonas Saulius Pikturna sakė, kad „tikėjomės rimtesnio pasipriešinimo, nes praėjusiais metais Teisingumo ministerijos krepšinio komanda buvo viena stipriausių turnyre. Mūsų vyrai šį vakarą žaidė puikiai ir priešininkams nepaliko jokių vilčių...“

Rezultatyviausi žaidėjai buvo R.Švažas (21 tšk.), L.Kubilius (15 tšk.), M.Butkus, V.Kostiukevičius ir A.Misiūnas pelnė po 10 tšk.

Kitas rungtynes Krašto apsaugos ministerijos komanda žais vasario 20 d. 19.30 val. Karo akademijos sporto salėje su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu. *(Viešųjų ryšių departamento inf.)*

TRADICINĖS ŽIRGŲ LENKTYNĖS

„SARTAI 2003“

2003 02 01 Dusetose (Zarasų raj.) vyko kasmetinės ristikų žirgų varžybos „Sartai 2003“, kurias tradiciškai padeda organizuoti ir kariuomenė. Renginio žiūrovus kariai vaišino karšta arbata ir kareiviška koše, organizavo karinius sportinius žaidimus: svarsčio kėlimas, sniego gniūžtės į taikinių mėtymas, smiginio varžybos, medžio trinkos mėtymas. Geriausiai pasirodę dalyviai apdovanoti prizais.

Renginio metu budėjo karo medikai, Karinių oro pajėgų paieškos ir gelbėjimo darbų sraigtasparnis su įgula.

Ristikų žirgų lenktynių tradicija ant Sartų ežero ledo tęsiama nuo 1905 metų.

Kaip ir pernai, šiemet dėl gamtos sąlygų lenktynės buvo surengtos ne ant ežero ledo, o ant išlieto ledo Sartų žirgyno hipodrome.

Ristikų žirgų varžybų vyriausiasis teisėjas – „Vilniaus žirgyno“ direktorius Stasys Svetlauskas.

Sartų žirgų lenktynėse geriausią rezultatą pasiekė širvintiškis Ramūnas Vadeikis. Jis su Amerikos ristikū Pūku paskutiniajame, dešimtajame, važiuojame dėl „Didžiojo žiemos prizo“ 1600 metrų distanciją įveikė per 2 min. 9,51 sek.

Važiavimą dėl Naujojo tūkstantmečio prizo, kurį trečius metus iš eilės įsteigė Seimo Pirmininkas Artūras Paulauskas, laimėjo ukmergiškis Kazys Trota su žirgu Lopu (2 min. 15,66 sek.). Premjero prizą, kurį įsteigė šalies Vyriausybė, iškovoję Inga Semionovienė su žirgu Tradicija (2 min. 24,45 sek.).

Lenktynes stebėjęs išrinktasis Prezidentas Rolandas Paksas savo prizą apdovanojo jauniausią varžybų dalyvį – važnyčiojotoj K. Trotos sūnų Kastytį.

Varžybose, kurių prizų fondą sudarė beveik 40 tūkst. litų, važnyčiojotajai lenktyniavo daugiau nei šešiasdešimčia žirgų.

Lenktynes stebėjo krašto apsaugos viceministras Jonas Gečas, kiti krašto apsaugos sistemos atstovai, aukšto rango karininkai. (Parengta pagal BNS, ELTA inf.)

Krašto apsauga

Adresas: Totorių g. 25, LT-2001 Vilnius.
Tel.: 273 55 51, faksas 273 56 16.
El. paštas: iac@pastas.kam.lt
www.kam.lt

Leidėjas: Krašto apsaugos ministerija
Redaktorė ltn. V. Urbonaitė.
Redakcinė kolegija: pirmininkas J. Gečas, nariai: R. Grumadaitė, plk. A. Jurgaitis, plk. ltn. G. Surgailis, kpt. A. Petravičius, brg. gen. V. Tutkus, plk. A. Vaičieliūnas,

Fotografai: vyr. srž. T. Dambrasas, A. Pliadis.
Stilistė Ž. Švobienė.
Maketavo R. Lukštienė.
Tiražas 2700 egz. Užsakymas GP-128.
Spausdino Leidybos centras prie Krašto apsaugos ministerijos
Totorių g. 27 LT-2001 Vilnius.
Leidinyas platinamas nemokamai.